

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI

KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

EYLÜL - EKİM 1991

Sayı : 261

**LİDERLER SEÇİM ÖNCESİ
TÜRK-İŞ'TE KONUŞTU..**

AYLIK
EĞİTİM
VE
MESLEK
DERGİSİ

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE
İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
AYLIK
YAYIN
ORGANIDIR

EYLÜL-EKİM 1991 SAYI : 261

SAHİBİ :
TÜRKİYE İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
ADINA
GENEL BAŞKAN
ŞEVKET YILMAZ

YAYIN YÖNETMENİ:
MUSTAFA BAŞOĞLU

YAZI KURULU :
BURHAN DODANLI
ERKİN OKAY

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ :
ERDAL TÜT

FOTOĞRAFLAR :
NİHAT ÜSTÜN

DERGİ ADRESİ :
TÜRK-İŞ GENEL MERKEZİ
KIZILAY-ANKARA
Tel : 133 38 24
Fax : 133 68 09

ABONE :
Yurtiçi, 6 aylık 9.000.-TL.
Yıllık 18.000.-TL.
Yurtdışı 6 aylık 20.000.-TL.
Yıllık 40.000.-TL.

TİSAMAT BASIM SANAYİİ
TEL : 118 10 19 — ANKARA

BASKI TARİHİ : 11.10.1991

İçindekiler

4	BAŞBAKAN MESUT YILMAZ'IN ZİYARETİ...
6	DEMİREL: HERKESE SOSYAL GÜVENLİK SAĞLANACAK
8	ECEVİT: TOPLUM BU ANAYASA'YA SİĞMİYOR...
10	İNÖNÜ : TÜRK-İŞ'İN İSTEKLERİNİ GERÇEKLEŞTİRECEĞİZ.
12	MESUT YILMAZ : TÜRK-İŞ'İN İSTEKLERİNİN BÜYÜK BİR BÖLÜMÜNE KATILIYORUM. YENİDEN İKTİDAR OLURSAK BUNLARI GERÇEKLEŞTİRİRİZ..
14	YILMAZ ve TOÇOĞLU JAPONYA'YI ZİYARET ETTİ...
15	EĞİTİM.
17	BAMYACI SOVYETLER BİRLİĞİ'Nİ ZİYARET ETTİ..
18	VERGİ İADESİ KONUSU
21	BELEDİYE-İŞ BAŞKANLAR KURULU TOPLANDI...
23	SENDİKALARDAN HABERLER
24	KÖŞEMDEN
25	SOSYAL GÜVENLİK
29	İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞGÜVENLİĞİ
34	EYLÜL AYI GIDA HARCAMASI..

DERGİMİZ
BASIN AHLAK
YASASINA UYAR

TÜRK-İŞ
Yönetim Kurulu
bildirisinde
milletin en doğru
kararı vereceği belirtildi..

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu bildirisi :

“ERKEN GENEL SEÇİM MİLLETİMİZ ÖNÜNDE EN BÜYÜK FIRSATTIR..”

• Konfederasyon olarak her vesileyle yaptığımız uyarılara rağmen; yaşanan sıkıntıların giderilmemesi karşısında 20 Ekim’de yapılacak erken genel seçim milletimizin önündeki en büyük fırsattır. Bunu en iyi şekilde değerlendirmek yurtseverliğin gereğidir.

• Yönetim kurulumuz bu görüş ve düşüncelerle işçilerimizin, tüm çalışanların, esnafın, emekli, dul, yetim ve malûllerin sandık başına giderek en doğru kararı vereceklerine yürekten inanmaktadır.”

Türk-İş Yönetim Kurulu, 20 Ekim pazar günü yapılacak erken genel seçim öncesi 15 Ekim günü bir bildiri yayınladı.

“Konfederasyon olarak her vesileyle yaptığımız uya-

rılara rağmen; yaşanan sıkıntıların giderilmemesi karşısında 20 Ekim’de yapılacak erken genel seçim milletimizin önündeki en büyük fırsattır. Bunu en iyi şekilde değerlendirmek

yurtseverliğin gereğidir” denilen bildiride, işçilerin, tüm çalışanların, esnafın, emekli, dul yetim ve malûllerin sandık başına giderek en doğru kararı verecekleri kaydedildi. ➡

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU BİLDİRİSİ

Türk-İş Yönetim kurulu bildirisi şöyle :

“Yönetim Kurulumuz 20 Ekim Pazar günü yapılacak erken genel seçim öncesinde mevcut yasalar ve tüzük çerçevesinde izleyeceği politika ve stratejiyi gözden geçirecek, aşağıdaki hususların işçi ve kamuoyuna duyurulmasını kararlaştırmıştır.

TÜRK-İŞ’in siyasi partilere karşı bağımsızlık ilkesi, ülke sorunlarının temelini oluşturan siyasi yaptırımlar karşısında duyarsız kalacağı anlamında yorumlanamaz.

Tartışmasız olarak ve açıkca kabul edilmelidir ki; bugün ülkemizin siyasal, sosyal ve ekonomik alanda karşılaştığı güçlükleri aşmada zorlamalar ve tikanıklıklar vardır. İncancımız odur ki; çoğulcu, katılımcı ve özgürlükçü bir demokratik rejimin kurulması ve işlerliğe kavuşması yolunda geline bu noktada tüm çalışanlar, her kurum ve kuruluş demokratik ve meşru çözüm yolları aramak zorundadır.

Ülkemizin erken genel seçim öncesindeki genel tablosu özetle şöyledir;

— Çoğulcu, katılımcı, öz-

**gürlükçü, siyasal demokrasi-
nin gerekleri sürekli gözardı
edilmiştir.**

— “Sosyal Hukuk Devleti” kavramı ve hatta tek başına “Hukuk Devleti” kavramı her geçen gün örselenmiştir.

— Temel insan hakları ve özgürlükleri ile onun ayrılmaz bir parçası olan işçi hak ve özgürlüklerinin hayata geçirilmesine karşı sürekli engeller çıkarılmıştır.

— Tüm bu koşullar altında uygulanan ekonomik politikalarla ulusumuzun ekonomik açıdan güçsüz geniş kesimlerinin yani; işçisi, memuru emeklisi, köylüsü ve küçük esnafı ile milyonlarca yurttaşımızın ezilmesi, ekonomik ve sosyal çıkmazlara sürüklenmesi önlenememiştir.

— Son aylardaki işten çıkarmalar, sosyal patlamalara neden olacak boyutlara ulaşmıştır.

— Emekleriyle geçinen tüm çalışanların, ücretlilerin, memurların örgütlenmesi ve toplu iş sözleşmesi yapma özgürlüklerini engelleyici anlayış halen devam etmektedir.

— Çalışanların, işçilerin ve geniş halk kesimlerinin sırtına yüklenen adaletsiz vergiler yeni ve denetimsiz fonlar kurularak ağırlaştırılmış, vergi kaçakçılığı ülkemizde olağan hale gelmiştir.

— Milli gelir dağılımı son derece adaletsiz bir yapıdadır.

— Anarşi ve terör toplum huzurunu kemirmeye devam etmektedir.

— Nüfuz suistimalleri ve devleti soyma girişimleri büyük bir hızla ve pervasızca süregelmektedir.

Bu tabloyu açık olarak belirlemenin, bu durum ve tutumu değiştirme yönünde mücade-
nin, her yurttaşımızın ve demokrasinin temelinde yer alan her kurum ve kuruluşun kaçınılmaz, meşru bir görevi olduğu bilinci ile üzerimize düşen ödevin yeni bir aşamasına geldiğimiz açıktır.

Konfederasyon olarak her vesileyle yaptığımız uyarılara rağmen yaşanan sıkıntıların giderilmemesi karşısında 20 Ekim’de yapılacak erken genel seçim milletimizin önündeki en büyük fırsattır. Bunu en iyi şekilde değerlendirmek yurtseverliğin doğal sonucudur.

Yönetim kurulumuz bu görüş ve düşüncelerle işçilerimizin, tüm çalışanların, esnafın, emekli, dul, yetim ve malûllerin sandık başına giderek en doğru kararı vereceklerine yürekten inanmaktadır.”

Liderler Türk-İş'teydi

20 Ekim Pazar günü yapılacak erken genel seçim öncesi, Türk-İş'in çağrısı üzerine dört siyasi parti lideri Türk-İş'e gelerek, çalışma hayatı ve yurt sorunlarına ilişkin görüşlerini açıkladılar.

Dergimizin sayfalarında, geliş sıralarına göre DYP Genel Başkanı **Süleyman Demirel**, DSP Genel Başkanı **Bülent Ecevit**, SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü** ile ANAP Genel Başkanı ve Başbakan **Mesut Yılmaz**'ın; Türk-İş Yönetim, Başkanlar Kurulu ve üye sendikaların Merkez Yönetim kadrolarının hazır bulunduğu toplantılarda yaptıkları konuşmaların geniş özetini bulacaksınız.

Partilere karşı bağımsızlık ilkesi gereğince; Türk-İş topluluğunun siyasi partilerin seçim sonrası izleyecekleri politikalarını tesbit amacıyla düzenlenen toplantılara, sendikal çevre kadar basın da büyük önem verdi.

Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, dört toplantıda da sorunlar hakkında liderlere bilgi verirken; bu sorunların çözülmemesi halinde işçi hareketinin durulmasının ve çalışma barışının korunmasının mümkün olamayacağını söyledi.

Şevket Yılmaz, partilerin milletvekili adaylarının açıklanmasından sonra, seçilebilecek sıralarda yer alan ve çalışanların temsilcisi olan kişilerin üç-beş kişiyi geçmediğine de dikkati çekerek, bunun hayal kırıklığı yarattığını söyledi.

Yılmaz'ın işçi ve yurt sorunlarına ilişkin açıklaması yan sütunlarda yer almaktadır.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı liderlere işçi sorunlarını anlattı..

YILMAZ : “Anayasa ve yasalarda değişiklik isteklerimiz, pek çok yan sorunun da çözümünü sağlar”

- **Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz dört siyasi parti liderinin katıldığı toplantılarda sorunlara ilişkin görüşlerini şöyle açıkladı:**

“Üç ana bölümde sunacağım bu sorunlar, Anayasa’da yapılması gereken değişiklikler, çalışma hayatını doğrudan ilgilendiren yasalarda yapılması gereken değişiklikler ve sosyal devlet kavramından beklentilerimiz şeklinde sıralanmaktadır.

Anayasa’da yer alan hükümler bakımından:

— **Kişinin dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve özgürlüklerini kullanmasına sınırlar koyan hükümler kaldırılmalıdır.**

— Sendikal örgütlenmeyi önleyen, kitle örgüt ile ilişkilerini yasaklayan, politika üretme ve siyasal partileri etkileme faaliyetlerini ortadan kaldıran hükümler Anayasa’dan çıkarılmalı ve tüm çalışanlara sendika kurma hakkı tanınmalıdır.

— **Serbest toplu pazarlık ilkelelerine aykırı, grev hakkının özünü ortadan kaldırmaya nitelikteki hükümler ve**

lokavt Anayasal sistemde yer almalıdır.

Anayasa’da yapılacak bu değişikliklere paralel olarak :

— **2821 Sayılı Sendikalar Yasasında, sendika özgürlüğüne ve sendikal hakların kullanılmasına ters düşen hükümler değiştirilmelidir.**

— 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt yasasında grev hakkının kullanılmasına yönelik sınırlayıcı hükümler kaldırılmalıdır.

— **İş yasasında, işçinin işten çıkarılması halinde yargı yoluna başvurma ve yargı kararıyla işe iade sistemi yerleştirilmelidir.**

— İşsizlik sigortası kazanılmış haklara dokunulmadan çıkarılmalıdır.

— **İşçinin yönetime katılmasını sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır.**

(Devamı 35. Sayfada)

Başbakan Mesut Yılmaz Türk-İş'i ziyaret etti

• MESUT YILMAZ:

“İşbaşında kaldığımız sürece, işçi kesiminin dostu olacağız ve seçim beyannamemizde Türk-İş'in görüşlerini de dikkate alacağız.”

- Sorunlar hakkında bilgi veren Türk-İş Genel Başkanı Yılmaz ise, başbakan Mesut Yılmaz'ı, Türk-İş'te düzenlenecek bir toplantıya davet etti.

Başbakan ve ANAP Genel Başkanı **Mesut YILMAZ**, 17 Eylül günü Türk-İş Genel Merkezini ziyaret ederek, Konfederasyon yöneticileriyle bir saat 15 dakika süren bir görüşmede bulundu.

Daha önce Türk-İş Yönetim ve bazı Başkanlar Kurulu üyelerinin kendisine yaptıkları ziyareti iade amacıyla Türk-İş'e geldiğini ancak, bu görüşmenin bazı nedenlerle geciktiğini vurgulayan Başbakan **Yılmaz**, işçi sorunları hakkında Genel Başkan **Şevket Yılmaz**'ın yaptığı açıklamayı dinledi.

Başbakan **Mesut YILMAZ**, bu görüşmenin başında basın mensuplarına açıklama yaparken, “İş başında kaldıkları ve bu göreve devam ettikleri sürece, işçi kesiminin dostu olacaklarını” söyledi.

İŞÇİ GÖRÜŞLERİNİ DİKKATE ALACAĞIZ

Başbakan **Mesut Yılmaz**, basın mensuplarına bilgi vererek, Türk-İş'le güzel ve sağlam bir diya-

Genel Başkan YILMAZ görüşmede, işçi sorunlarına ilişkin açıklamalarda bulundu ve Başbakan TÜRK-İŞ'teki toplantıya davet etti...

loğ kurduklarına işaretle bugün alacakları işçi görüşlerini, hazırlamakta oldukları seçim beyannamesine aksettireceklerini belirtti.

Başbakan **Mesut Yılmaz**, Devlet Bakanı **Fahrettin KURT**'la birlikte Türk-İş Genel Merkezi'ne yaptığı bu ziyarette işçi sorunlarına ilişkin bilgi aldı.

Genel Başkan **Şevket Yılmaz** tarafından Başbakana; çalışma yaşamındaki sorunlar ve Türk-İş'in taleplerini içeren bir dosya sunuldu. **Şevket Yılmaz** ayrıca Başbakandan bir gününü işçilere ayırmasını isteyerek, Türk-İş Teşkilat başkanlarının da katılacağı özel bir toplantıya katılmasını istedi.

Şevket Yılmaz; Türkiye'de imal edilen tekstil ve metal sektöründeki bazı malların ithal edilmesi dolayısıyla, bu malları üreten fabrikaların kapandığına ve çalışanların işsiz kaldığına dikkat çekti. **Şevket Yılmaz** bu nedenle Türkiye'de üretilen bu tür malların ithalatına izin verilmemesini istedi.

Kamu kesiminde son imzalanan toplu iş sözleşmeleri nedeniyle işçilerin 3,3 trilyon liralık alacağı bu bulunduğunu vurgulayan Türk-İş Genel Başkanı, bu farkların bir an önce ödenmesini ve ödemenin hemen sağlanmasını talep etti. **Şevket Yılmaz**, işten çıkartmaların hakim teminatına bağlanmasını da, Başbakan **Mesut Yılmaz**'dan istedi. ➔

► Olağanüstü hal bölgesinde çalışan işçilerin 16 milyar liralık birikmiş tazminat alacağı ile belediye işçilerinin de 250 milyar lira alacağı bulunduğunu ifade eden **Şevket Yılmaz**, bu konularda da, Başbakan'dan yardımcı olmasını istedi. **Şevket Yılmaz**, vergiden muaf tüketim kooperatiflerinin verdiği satış fişlerinin vergi iadesi kapsamında çıkarılması uygulamasına da son verilmesini de diledi.

— HAKLI İSTEKLERİNİZİ YERİNE GETİRECEĞİZ —

Başbakan **Mesut Yılmaz**, bu ziyaretlerinin, gecikmiş bir ziyaret olduğunu belirterek, hükümetlerinin, orta direğin önemli bir bölümünü oluşturan işçi kesimini güçlendirmeyi amaçlayan bir hükümet olduğunu kaydetti.

Başbakan **Yılmaz** özetle şöyle dedi:

“İşbaşında kaldığımız; görev ve devam ettiğimiz sürece, işçi kesiminin dostu olacağız. İşçiyi desteklemek için kesimin enflasyonun altında ezilmemesi için gerekli her türlü tedbiri almakta kararlıyız. Enflasyonun aşağıya çekilmesi belli bir süreci gerektireceğinden işçi kesimini koruyucu politikaların bu süreç içinde tutarlı samimi ve sürekli biçimde izlenmesi gerekmektedir”.

Türk-İş'in işçi kesiminin en önemli temsilcisi olduğunu vurgulayan Başbakan **Yılmaz**, Türk-İş'le yakın bir diyalogun gerektiğine inandıklarını bildirdi. **Mesut Yılmaz**, “Memnuniyetle ifade edeyim ki, Türk-İş'le sağlam bir diyalogumuz var. Her konuda görüşlerimiz bağdaşmasa da, hükümetimizin programında ifadesini bulan, partimizin ilkelerine uygun düşen bütün haklı talepleri karşılayabil-

mek için her türlü çabayı göstereceğiz” dedi.

Türk-İş'in hükümetten ve erken genel seçime katılacak siyasi partilerden beklentilerini bildiklerini anlatan Başbakan, bu görüşlerini ANAP'ın tamamlanmakta olan seçim beyannamesinde değerlendireceklerini kaydetti. Başbakan **Yılmaz**; “Sayın Başkanın bana verdiği dosyada yer alan görüşleri de, bu çalışmalarımız sonuçlanmadan Türk-İş'in görüşleri olarak dikkate alacağız” şeklinde konuştu.

— FARKLAR HEMEN ÖDENCEK—

Başbakan **Mesut Yılmaz**, toplu sözleşmeden doğan farkların ödenmesine seçimlerden önce başlayacaklarını da ifade ederek, “Sözleşmeden doğan bu farkların seçimden önce başlamak kaydıyla ödenmesini esasen kararlaştırdık. Uygulamasına da çok kısa bir sürede başlayacağız” dedi.

VERGİ İADESİ

Mesut Yılmaz, bazı kooperatif üyelerinin vergi iadesine tabi harcamalarını daraltan kararnamenin, bu kooperatiflerin katma değer vergisi mükellefi olmamaları nedeniyle; devletin tahsil etmediği bir vergiyi geri ödeme durumundan kurtarılması amacıyla çıkartıldığını belirtti.

Başbakan ortaya çıkan tepkiler nedeniyle bu düzenlemenin yeniden inceleneyeceğini bildirdi. Başbakan **Yılmaz**, “Dile getirilen tepkilerden anlıyorum ki, bu konuda yeniden inceleme gerektiren özel durumlar söz konusudur. Kararnameyi bu amaçla tekrar değerlendireceğiz. Gerekliyse amaca uygun bir değişikliği gerçekleştireceğiz” dedi.

Erken genel seçimde işçi kökenli adaylar

20 Ekim pazar günü yapılacak olan erken genel seçim için siyasi partilerin Yüksek Seçim Kurulu'na verdikleri listelerde işçi kökenli Adaylar, bizim tesbitlerimize göre şöyle yer almıştır.

DOĞRU YOL PARTİSİ (DYP)

Ramazan Açar (Adana 1. Bölge 8. Sıra) YOL-İŞ Adana Şube Başkanı; **Osman Karamık** (Antalya 1. Bölge 7. Sıra) TES-İŞ Antalya Şube Başkanı; **Zeki Yılmaz** (İst. 4. Bölge 10. Sıra); **Tamer Eralan** (İst. 6. Bölge Kontenjan) ÇİMSE-İŞ Genel Başkanı; **Nevzat Özbay** (İst. 7. Bölge 6. Sıra); **Enver Turgut** (Diyarbakır 2. Bölge 4. Sıra) TES-İŞ Eski Genel Başkanı; **Hidayet Aydın** (Bingöl 2. Sıra) Eski Köy YSE-İŞ Genel Başkanı; **Abdullahman Ünlü** (Kırıkkale 2. Sıra) TÜRK METAL Genel Teşk. Sek.; **Ahmet Bayık** (Şanlıurfa 1. Bölge 5. Sıra) Eski Köy YOL-İŞ Yöneticisi; **Nevzat Biyıklı** (Ankara Altındağ Kon.) TES-İŞ Eski Teşkilat Skr.

SOSYAL DEMOKRAT HALKÇI PARTİ (SHP)

Bayram Yıldırım (Ankara 1. Bölge 6. Sıra) PETROL-İŞ Ank. Şube Başkanı; **Etem Cankurtaran** (Ank. 4. Bölge Kontenjan) YOL-İŞ Eski Genel Sekreteri; **Cevdet Selvi** (Eskişehir 1. Sıra) PETROL-İŞ Eski Genel Başkanı; **Güven Aydoğmuş** (İst. 1. Bölge 5. Sıra); **Fikret Çabuk** (İst. 4. Bölge 8. Sıra); **Yener Kaya** (İst. 4. Bölge Kontenjan) DERİ-İŞ Genel Başkanı; **Şemsi Denizler** (Zonguldak 1. Bölge 1. Sıra) GENEL MADEN-İŞ Send. Genel Başkanı; **Sabri Cebecik** (Bartın 1. sıra) GENEL MADEN-İŞ Gen. Eğitim Sek.

DEMOKRATİK SOL PARTİ (DSP)

Erdoğan Gümüşel (Samsun 1. Bölge 1. Sıra); TES-İŞ Samsun Şb. Bşk.; **Kamil Dalgıç** (Bursa 2. Bölge 11. Sıra) BURSA YOL-İŞ Şube Başkanı.

ANAVATAN PARTİSİ (ANAP)

İbrahim Öztürk (Adana 1. Bölge 3. Sıra) HAVA-İŞ Eski Genel Başkanı; **Hamdi Aslan** (Ank. 2. Bölge 7. Sıra); **Emin Kul** (İst. 5. Bölge 2. Sıra) DENİZCİLER Send. Genel Başkanı; **Efendi Güvercin** (Erzurum 2. Bölge 4. Sıra) BELEDİYE-İŞ Denetim Kur. Başkanı.

23
Eylül
1991
Pazartesi

Demirel: "Herkes"

DYP lideri
Demirel iktidara
geldiklerinde neler
yapacaklarını anlattı..

**TÜRK-İŞ'in 4 siyasi
parti liderine yaptığı çağrıya
katılan Demirel: "20 Ekim'den sonra çağdaş
dünyaya ayak uydurmak zorundayız. Bütün
çağdaş normları ancak biz uygulayabiliriz" dedi.**

• "DEMOKRASİNİN, İNSAN HAKLARININ SANA GÖRESİ, BANA GÖRESİ, ONA GÖRESİ OLMAZ. TÜRKİYE'DE HAK VE ÖZGÜRLÜKLER VERİLİRSE BATARIZ KORKUSU VAR" DİYEN DEMİREL, BU GİBİ KAYGILARA YER OLMADIĞINI SÖYLEDİ.

• DEMİREL, ANAYASA'DA YAPILACAK TEK MADDELİK BİR DEĞİŞİKLİKLE, "TÜRK ÇALIŞMA HAYATI ILO İLKE-
LERİNE UYDURULUR" HÜK-
MÜNÜN KONULABİLECEĞİ-
Nİ, ÖZGÜR VE GÜÇLÜ SENDİ-
KACILIĞIN EGEMEN KILINA-
CAĞINI SÖZLERİNE EKLEDİ

sosyal güvenlik sağlanacak”

DYP Genel Başkanı **Süleyman Demirel**, Türk-İş’in çağrısına cevap veren ilk lider olarak 23 Eylül Pazartesi günü Konfederasyon Genel Merkezine geldi ve erken seçim öncesi çalışma hayatına ilişkin görüşlerini açıkladı.

Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**’ın, işçi kesiminin görüş ve önerilerini açıklayan konuşmasından sonra söz alan DYP Lideri, **“Türk-İş’in bu görüşlerinin tamamına katılıyoruz ve bunları seçim bildirgemizde de ortaya koyacağız.”** dedi.

DYP’nin çalışma hayatının sorunlarına yaklaşım şeklini izah eden **Demirel**, bu arada dünya konjonktüründen de geniş şekilde bahisle Türkiye’nin neler yapma zorluğunda olduğunu örneklerle anlattı.

Çalışma hayatını zora sokan bugünkü koşulların birden bire ortaya çıkmadığını, bu sorunlarla hür demokratik kuralların ve istikrarsız yönetim dengesizliğinin iç içe olduğunu belirten **Süleyman Demirel**, **“Türkiye 20 Ekim’den sonra yeni bir sürece girmek ve çağdaş dünyaya ayak uydurmak zorundadır. Bunu da biz gerçekleştireceğiz.”** dedi.

SENDİKACILARA YASAK ÇAĞDIŞIDIR

Ülke sorunlarıyla ve politikayla ilgileniyorlar, diye sendikacılara birtakım yasaklar

koymanın ve onları mahkemelerle karşı karşıya bırakmanın ancak 100 yıl önceki kafa yapısına yakışacağını belirten DYP Lideri **Demirel** iktidara geldiklerinde önce anayasayı değiştireceklerini, daha sonra da bu ve benzeri yasakları teker teker kaldırıp ülkeye huzur ve güven getireceklerini ve her çalışana sendikalaşma hakkı tanıyacaklarını vaadetti.

ÖZGÜRLÜKTEN KORKULMAZ

DYP Genel Başkanı **Demirel**, **Şevket YILMAZ**’ın açıklamasından sonra yaptığı konuşmasında, Türkiye’nin Anayasa ve rejim reformu yapmak zorunda olduğunu da belirterek, şunları söyledi:

“Türkiye’de, hak ve özgürlükler eğer dünyadaki gibi olursa batarmıyız, korkusu var. Hak ve özgürlükleri devlet olarak, toplum olarak benimseyebilir miyiz, özümseyebilir miyiz, yoksa bizi deniz mi tutar? Bunlar bize fazla mı gelir? Gibi kaygılara gerek yoktur. Aksi halde, bu hak ve özgürlükleri gerçekleştiremeyiz. Demokrasinin, insan haklarının sana göresi bana göresi, ona göresi yoktur.”

Kalkınmayı ve zenginleşmeyi, hukukun üstünlüğüyle birlikte aradığını belirten **Demirel**, Türkiye’nin dünya ile rekabet edilecek bir ekonomiye sahip olması gerektiğini söyledi.

Önümüzdeki dönemin en önemli sorununun, gerçek demokrasiyi, gerçek serbest piyasa ekonomisini ve refahı oluşturmak olduğunu bildiren DYP lideri, bu çerçevede Türkiye’nin teknolojinin gerisinde kalamayacağını anlattı.

Teknoloji yeniliklerin gerektirdiği her şeyi yaparken, bazı sıkıntıların doğabileceğini ancak, bunun incitmeden yapılması, gerektiğini bildiren **Demirel**, teknoloji getirilirken, çalışanların da aç bırakılmaması gerektiğini vurguladı.

SİYASETİN HÜNERİ

DYP Lideri **Süleyman Demirel**, Türkiye’nin güven ortamına ihtiyacı bulunduğunu, devlete inanılabilirlik ve güvenilirlik getirilmesi gerektiğini savunarak, şöyle konuştu:

“Bu getirilmediği takdirde, Türkiye gelişme ortamı bulamaz. Bunu, vazgeçilmez bir ab-ı hayat sayıyorum. Bunu siyasetçiden başkası yapamaz. Bunu nasıl yaparsınız, dersiniz; İşte bu bir hünerdir. Bunun formülü yoktur. Bu bir sanattır, siyaset ve idarecilik sanatıdır. Herkesin el emeği, el işidir.”

Sendikacıların ülke sorunlarıyla ilgilenmesinin de normal olduğunu ifade eden **Demirel**, **“Sendikacıları, ülke sorunlarıyla (Devamı 33. Sayfada)**

TÜRK-İŞ'teki toplantıda DEMİREL çok sayıda sendika lideri tarafından dinlendi

26
Eylül
1991
Perşembe

Ecevit: "Toplum

"Bir daha hükümet kurma görevi bana verilirse, eski hatalara düşülmeyecek"

Demokratik Sol Parti Genel Başkanı Bülent Ecevit, 26 Eylül Perşembe günü Türk-İş'e gelerek düzenlenen toplantıda konuştu ve çeşitli konulara ilişkin görüşlerini dile getirdi.

20 Ekim seçimlerinde DSP'nin iktidara gelmesi halinde gerçekleştirmek istediklerini anlatan DSP Lideri Ecevit, bu hedeflere ulaşmada çalışanları ve özellikle işçi kuruluşlarının önemine değindi.

Gelişmiş ülkelerde ve özellikle İskandinav ülkelerinde sendikaların yönetimde ve hükümet kararlarında ne kadar etkili rol oynadığını örneklerle anlatan Bülent Ecevit, bu vaatlerini yerine getirmek için gerekli plan ve programı hazırladıklarını vurguladı.

ÖZAL'A ELEŞTİRİ

Konuşması sırasında Cumhurbaşkanı Özal'ın bazı tutum ve davranışlarını da eleştiren Ecevit, "Cumhurbaşkanı Özal, bazen ANAP Genel Başkanı, bazen de MESS Başkanı gibi davranmaktadır." dedi.

Özal'ın devletin başı gibi davranmadığına dikkati çeken Ecevit, "Sayın Özal, namusu ve şerefi üzerine yaptığı andı bozup, mitinglerde millete talimle and içirmeye kalkışmaktadır" dedi.

DSP Lideri Bülent Ecevit, Türk-İş'teki konuşması sırasında, çeşitli konulara ilişkin görüşlerini anlatırken, çağdaş işçi hakları verilmeden ve Avrupa'daki işçi kuruluşlarının rızası olmadan Türkiye'nin AT'ye girmesinin mümkün olmayacağına dikkati çekti.

BU ANAYASA ESKİDİ

DSP Genel Başkanı Bülent ECEVİT Türk-İş tarafından kendisine verilen rapordaki tüm görüş ve beklentileri desteklediğini bildirdi.

Türkiye'nin rejim bakımından ciddi bir darboğaza sürüklendiğini ve işçi haklarının darbe yediğini anlatan Ecevit, bir tepki döneminde ve baskılar altında hazırlanarak halkoyundan geçirilen 1982 Anayasası'nın artık eskidiğini ve temelden değiştirilmesi gerektiğini bildirdi.

Türk toplumunun bu Anayasa'ya sığmadığını ve Anayasa'nın birçok noktadan delik-deşik olduğunu belirten Ecevit, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Bu Anayasa'nın kefililiyim, diyenler bile artık Türk Toplumunun bu Anayasa'ya sığmadığını ve mutlaka değişmesi gerektiğini kabul etmektedirler. Yani bu Anayasa sahihsiz kalmıştır. Bu Anayasa'yı savunan, haklı göstermeye çalışan tek bir kişi veya kuruluş kalmamıştır. Buna rağmen Anayasa değişikliği yıllardır yapılamamıştır."

DSP lideri Bülent ECEVİT, kendilerinin toplumsal bir uzlaşmayı yansıtan yeni bir Anayasa hazırlanması gerektiğini de tekrarladı.

SENDİKACILARA SEÇİLME YASAĞI

Anayasa'nın gençlerin demokratik hayata katılımını önleyen hükümlerinin yanı sıra demokrasiye ve insan haklarına aykırı anti-demokratik hükümler içerdiğini de anlatan Ecevit, sendika yöneticilerinin aynı zamanda milletvekili olmalarını yasaklayan bu Anayasa'nın, holding yönetim kurulu üyeleri için böyle sınırlama getirmediğini de eleştirdi. Ecevit devamla şöyle konuştu:

"Dünya'da, böyle bir sınırlandırmanın uygulandığı tek bir ülke bilmiyorum. Bunun anlamı ve amacı bellidir. Çalışan halk kesimlerinin, Büyük Millet Meclisi'nde doğrudan temsili engellenmek, yasaklamak istenmiştir. 1980'den önce böyle bir engel yoktu. Sendikacılar parlamenter olabiliyordu. Bundan millete ne zarar geldi? Ben tek bir zarar anımsamıyorum."

Toplumsal Anayasa'yı delmesinin doğal karşılanması gerektiğini, bunun toplumsal bir süreç olduğunu anlatan Bülent ECEVİT, buna karşılık Anayasa'nın ona bağlılık yemini etmiş bir Cumhurbaşkanı tarafından "bile bile" çiğnendiğini söyledi. Ecevit, şöyle devam etti:

"Anayasa'ya göre, Cumhurbaşkanı, devletin başıdır ve Türk Milletinin birliğini temsil eder. Oysa Sayın Özal, devletin başı gibi değil, bazen ANAVATAN Partisi'nin başı gibi, bazen de MESS'in başkanı

gibi davranmakta ve konuşmaktadır. Türk milletinin birliğini temsil etmek şöyle dursun, bazen kendi partisinin birliğini bile temsil etmeye önem vermemektedir.

Cumhurbaşkanları Anayasa'nın 103. maddesine göre and içerirler. Bu andı, namusu ve şerefi üzerine içen Sayın Cumhurbaşkanı, şimdi seçimlere gidilirken, kendi andını bozup, millete talimle and içirmeye kalkışmaktadır."

İŞÇİ HAKLARI ENFLASYONUN NEDENİ DEĞİL

DSP lideri Ecevit, Türkiye'de işçi hakları daha demokratik hale getirilmeden Avrupa Topluluğu'na girilmesinin mümkün olmadığını belirtti.

Ecevit, "İşçi haklarının kısıtlanması'nın enflasyonun indirilmesi için zorunlu olduğu" görüşünün yanlışlığına da değinerek, bunun gerçeklerle ilgisi bulunmadığını, bu hakların son derece kısıtlı olduğu 1983-1989 döneminde ANAP Hükümetleri'nin yüzde 30 olarak devraldığı enflasyonu yüzde 80'lere tırmadığını söyledi.

KİT'LER BAKANLARA BAĞLANMAMALI

Geçmiş acı tecrübelerden ders aldığı, bu yüzden bir daha hükümeti kurma görevi verildiğinde KİT'leri kendisi dahil hiçbir bakana bağlamayacağını anlatan Ecevit, bunu KİT'leri özertleştirerek gerçekleştireceklerini bildirdi.

Toplumsal uzlaşma konusuna da değinen Ecevit, bu olgunun ilk olarak 1978'deki iltidarlara döneminde gündeme geldiğini ve Türk-İş'le uygulandığını belirterek şöyle dedi:

"Toplumsal uzlaşma Sayın Özal'ın istediği gibi işçi haklarını sömürme aracı olarak kullanılmamalı. İşçi, çiftçi, işveren bir masada toplanıp taleplerini ortaya koymalı. Bir alıp verme ve pazarlık sonucunda uzlaşmaya varılmalı. Toplumsal uzlaşma böyle olur."

Konuşmasının son kısmında DSP olarak iktidara geldiklerinde yapacakları işleri anlatan Ecevit, KİT'lerin yönetimi için

bu Anayasa'ya sığmıyor''

*DSP lideri
Bülent Ecevit
konuşuyor (üstte),
sendika liderleri
çalışma yaşamına
ilişkin görüşleri
dikkatle dinliyorlar (altta)*

eşgüdüm-denetim kurulu kurulacağını, özelleştirmeyi bu kurulun önerisi ve TBMM kararıyla karar alınacağını söyledi.

Güneydoğuda'ki işsizlik sorununun çözümü için GAP bitmeden önce işsiz gençlerin kursa alınıp, köylüleri eğitmek üzere ücretle görevlendireceklerini kaydeden Ecevit, "Sosyal güvenlik topluma yansıtılacak, işsizlik sigortası kurulacak" dedi.

Nüfus artışının, vatandaşın "devlet

bana bakmıyor, bari çocuklarım baksın" anlayışından kaynaklandığını ifade eden **Bülent ECEVİT**, sosyal güvenliğin doyurucu noktaya getirilmesiyle bu sorunun da aşılabileceğini bildirdi.

Uydukent ve toplu konut projeleri geliştireceklerini de, ifade eden **Ecevit**, bakanların mal beyanlarından ANAP döneminde toplu konuta aktarılan kaynakların evi olanlara yaradığının anlaşıldığını, kendilerinin bu

kaynakları evsizlere aktaracağını belirtti ve bu düşüncelerini örneklerle anlattı.

Ecevit, konuşmasında, kamu görevlilerine belirli ölçüler içinde toplu sözleşme ve grev hakkı tanıyacaklarını, işçi örgütlerinin siyasete etkin katılımını sağlayacaklarını, enflasyonun öncelikle ele alınacağını ve üretken öncü ve doğurgan yatırımlara yöneleceklerini bildirdi.

İnönü : “Türk-İş’in

“İktidara gelmek için işçilerden Oy istiyorum”

SHP Lideri **Erdal İnönü**, 1 Ekim Salı günü Türk-İş'te düzenlenen toplantıya katılarak, erken seçim öncesinde partisinin çeşitli konulara ilişkin görüşlerini açıkladı.

Şevket Yılmaz'ın sunuş konuşmasının ardından kürsüye gelen SHP Genel Başkanı **İnönü**, milletvekili aday listelerinde yeterli sayıda işçi temsilcisi bulunduramayışlarının nedenini izah ederken şunları söyledi:

“Bu bir noksanlıktır. Sayın **Şevket Yılmaz**'ın eleştirisi yerindedir. Ancak, bu durum tamamen bizim değil, iyi yerine oturmayan ve yasaklarla malul bulunan demokrasimizin kusurudur. Bu seçimden sonra iktidara gelirse, bu sayılan noksanlıklar da giderilecektir. Bugünkü sistemde sendikaların siyaset yapması yasak olduğu gibi, sendikacı arkadaşlarımız çok istememize rağmen, listelerde yeterince yer alamamışlardır. Gelecek dönem, bu böyle kalmıyacak ve işçiler daha fazla parlamentoda temsil hakkına kavuşacaklardır.”

İnönü, iktidara geldiklerinde, Türk-İş'in de önerdiği gibi her çalışana ve memurlara sendika hakkı tanıyacaklarını Türk-İş'in isteklerini hayata geçireceklerini söyledi. Esasen Türk-İş'in bu isteklerinin SHP'nin yasa önerilerinde yer almış bulunduğunu belirten **Erdal İnönü**, verdiği örneklerle ANAP iktidarının ülkeye fayda yerine zarar getirdiğini öne sürdü.

SHP Genel Başkanı **İnönü**, Türk-İş'teki konuşmasında özetle şunları söyledi:

“Biz SHP olarak, uzun bir süreden beri ANAP iktidarından kurtulmak için, bir an önce erken seçime gidilmesini istiyorduk. Çünkü ANAP iktidarına artık halkımızın dayanacak gücü ve tahammülü kalmamıştı. İktidarın kendisi de artık ayaklarının altından zeminin kaydığını iyice görmüş olmalı ki, sonunda ülkeyi yönetemeyeceğini anladı ve erken seçime karar verdi.

20 Ekim 1991 seçimlerinin en önemli sonucu, ülkemizi sekiz yıldır 12 Eylül yasalarıyla ve 12 Eylül'ün getirdiği antidemokratik Anayasa ile yönetmeye çalışan halkımızı pahalılık, işsizlik, yoksulluk altında ezen ANAP'tan kurtulmak olacaktır. Bu kesin, ANAP gidecek. Halkımızın oylarıyla gidecek.”

BU SEÇİMDE ANAP GİDECEK

“Peki ama ANAP'ın gitmesi yeterli mi? ANAP'ın yerine hangi partimiz iktidara gelmeli ki, halkımızın yüzü bir an önce gülsün, işsizlik, pahalılık altında inleyen emekçi kitlelerimiz, işçilerimiz, köylülerimiz, memurlarımız, esnaf ve sanatkarlarımız, emekçilerimiz, dul ve yetimlerimiz rahat bir nefes alsın. Ekonomimiz bunaldıktan kurtulsun. On yılın haksız uygulamaları sona ersin...”

Biz SHP olarak, ülkemizi de halkımızı da ANAP'ın yıkımlarından, haksızlıklarından kısa zamanda kurtarabileceğimize, toplumsal adalet içinde ülkemizi yeniden kalkınma yoluna sokabileceğimize, ülkemizin dünya ülkeleri arasında onurlu, başı dik yerine yeniden getirebileceğimize inanıyoruz. Bunun için muhalefette gerekli tüm hazırlıklarımızı yaptık. Bunları bugünlerde çeşitli toplantılarımız ve etkinliklerimizle kamuoyumuza sunmaya başladık. Seçimlere kadar da bu çalışmalarımız sürecek. Bugün burada, ülkemizin en büyük işçi sendikaları konfederasyonu TÜRK-İŞ'in siz sayın yöneticilerine özellikle çalışma yaşamına ilişkin görüşlerimizi, iktidar hazırlıklarımızı, muhalefette iken yaptığımız çalışmalarını aktarmaya çalışacağım.

SHP, sosyal demokrat bir siyasal parti olarak, herkesce bilinen ilkelerimiz, bizi, SHP'yi öbür partilerden ayıran onlardan daha çağdaş, daha demokrat ve daha çok halkımızın, emekçilerimizin partisi yapan niteliklerimizdir.”

GEREKLİ DEĞİŞİKLİKLERİ YAPACAĞIZ

“SHP'nin kuracağı düzende, çalışma hakkı temel bir haktır. SHP'ye gö-

re devlet, işsizliği önlemekle görevlidir. Devlet, bireylere yeteneklerine ve becerilerine ve birikimlerine göre iş olanakları sağlamakla yükümlüdür.

SHP, öteki demokratik kurum ve kuruluşları gibi, sendikalara da büyük önem vermektedir. SHP, sosyal demokrat bir parti olarak, öncelikle işçi, memur, küçük üretici, çiftçi, esnaf ve zanaatkar gibi emekçi toplum kesimlerine dayanır. İşte bu nedenle çalışma yaşamı, bizim için en önemli ilgi alanlarımızın başına gelir. Biz SHP olarak, çalışma yaşamında tüm emekçi kesimlerin örgütlenme özgürlüğünün koşulsuz yaşama geçirilmesini istemekteyiz.

SHP, emekçilerin öz örgütü olan sendikaların oluşmasından, işlevlerini özgürce yaşama geçirmelerine kadar özgür olmaları gereğine inanır, işte bu nedenle SHP, Anayasa'dan başlayarak, çalışma yasalarında gerekli değişikliklerin yapılmasını öngörür.”

ANTİ-DEMOKRATİK ENGELLER KALKACAK

“SHP, tüm çalışanlarımızın işçi memur ayırımı yapılmadan, özgür iradeleriyle sendikalara katılarak, ekonomik ve toplumsal hak ve özgürlüklerini savunma ve geliştirme haklarını savunur. Bu demokrasi bilincinin yaygınlaşması, çoğulcu, katılımcı demokrasinin somutlaşması bakımından da zorunlu görür.

Bu nedenle SHP, sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev haklarının önündeki tüm engellerin ve kısıtlamaların kaldırılmasını savunur. SHP sendikaların siyasal etkinlik dışında bırakılmasına da karşıdır. Bunu demokrasimizin kökleşip gelişmesi bakımından da gerekli görür.

Şimdi de artık sonu gelmiş olan ANAP iktidarının işçilerimize, sendikalarımıza karşı tutum ve davranışlardan bir kaç anımsatma yapmak istiyorum.

isteklerini gerçekleştireceğiz”

*SHP Genel Başkanı
İNÖNÜ konuşmasında,
listelerde yeterli
sayıda işçi temsilcisi
bulunmamasını demokrasinin
bir kusuru olduğunu söyledi.*

Sekiz yıldır iktidarda kalan ANAP, ne 12 Eylül döneminin anti-demokratik çalışma yasalarında ve ne de 1982 Anayasasında işçilerimizin ve sendikaların hak ve özgürlüklerini kısıtlayan hükümlerinde değişikliğe yanaşmamıştır. Partimizin çalışma yaşamına ilişkin Anayasa maddelerinde yapmayı önerdiği değişiklikleri kulak ardı etmiştir. Gene çalışma yaşamıyla ilgili olarak partimizin hazırlayıp meclise sunduğu yasa önerileri, Meclis-teki ANAP çoğunluğunun engeline çarpmıştır.”

TÜM ÇALIŞANA SENDİKA HAKKI

“ANAP, işçilerimizin hemen her haklı talebine gözünü kulağını tıkamış, demokratik işçi eylemlerine ve grevlere karşı elinden gelen tüm güçlükleri çıkartmıştır. İşçilerimiz ve sendikalarımız, her haklı, her demokratik eylemlerinde, başta Özal’ı ve ANAP’ı karşılarında bulmuşlardır. Tüm çalışanlara ve memurlara sendika hakkı vereceğiz. Bunu ilk söyleyen de SHP olarak biziz.”

ANAP'IN KÖTÜ YÖNETİMİ

“ANAP hükümetleri, herşeyden önce, 12 Eylül askeri döneminin çağdaş sendikal hak ve özgürlükleri ihlâl eden çalışma mevzuatını sürdürdü. Askeri dönemin sendikacılık hareketi ve işçiler üzerindeki baskıcı, yasaklayıcı ve kısıtlayıcı yasaları korundu.

ANAP iktidarı, Türkiye’yi ucuz işçi cenneti haline getirmeye çalıştı. Bunu son yıllara kadar büyük ölçüde de başardı.

(Devamı 36. Sayfada)

ANAP GENEL BAŞKANI ve BAŞBAKAN

YIL

BÜYÜK BİR BÖLÜMÜNE KA

Başbakan YILMAZ'ın Açıklamalarından:

- “Memurlara sendika hakkı verilmesini benimsiyoruz..”
- “Kamu kuruluşlarındaki toplu iş sözleşme farklarının üçte ikilik bölümü işçilerimize 10 Ekim tarihine kadar ödenecek..”
- “Yeni uygulamalarımızdan sonra kamu işveren sendikalarının görevi kendiliğinden ortadan kalkacak..”

Türk-İş'in dört siyasi parti genel başkanına yaptığı davetin son konuğu, ANAP Genel Başkanı ve Başbakan Mesut Yılmaz'dı.

3 Ekim günü Türk-İş'e gelerek, sendika liderlerinin de izlediği toplantıya katılan Başbakan, Genel Başkanı Şevket Yılmaz'ın konuşmasından sonra söz aldı ve erken seçim öncesindeki görüş ve düşüncelerini aktardı.

Türk-İş'in öne sürdüğü isteklerinin çok büyük bir kısmına katıldıklarını açıklayan Başbakan Yılmaz, her istek maddesi üzerine de ayrı ayrı durarak bilgi verdi.

Devletin fonksiyonları üzerinde düşündükleri yeniliklerden sonra, devletin ticaretten ve sanayiden büyük oranda el çekeceğini belirten Mesut Yılmaz, “Bu değişiklikler olursa, Türk-İş'in haklı olarak yakındığı Kamu İşveren Sendikaları da kendiliğinden ortadan kalkar.” dedi.

ILO NORMLARINA UYGUNLUK

Hür sendikacılık önündeki engellerin kaldırılması yolundaki Türk-İş isteklerinin ILO

normlarına uydurulması talebinin yerine getirilmesi için çalışacaklarını da sözlerine ekleyen ANAP Genel Başkanı ve Başbakan Mesut Yılmaz, ANAP iktidarlarının gerçekleştirdiği faaliyetleri anlattı.

Bugün diğer partilerin de katıldığı ANAP'ın özelleştirilme politikalarından da bahseden Mesut Yılmaz, çekilen sıkıntılara karşılık, Türkiye'nin son 7 yılda komşu ülkelere oranla büyük mesafeler kaydettiğini örneklerle açıkladı.

En gerçekçi vaatlerin ANAP tarafından da yapıldığına dikkati çeken Yılmaz, çok istedikleri halde ANAP milletvekili listelerinde işçi temsilcilerinin yeteri sayıda başvurmadığını, bunun ileride telafi edilmesini arzuladıklarını söyledi.

ANAP olarak, parti tüzüklerinde kendilerini ‘milliyetçi, muhafazakar, sosyal adaletçi ve rekabetçi açık serbest piyasa ekonomisi’ uygulayıcısı olarak tanıttıklarını kaydeden YILMAZ, “sosyal adalet anlayışımız belki başka partilerin sosya adaletçilik anlayışından belli noktalarda farklılık gösteren anlayıştır. Sosyal adaletçiliği biz sadece mevcut pastanın toplum kesimleri arasında mümkün olduğunca eşit dağıtılması anlamında anlamıyoruz. Biz sosyal adaletçiliği bir yandan pastayı, büyütürken, aynı zamanda hakça ama, pastanın büyümesini engellemeyen bir dağıtım olarak anlıyoruz” dedi.

1983'te ANAP'ı bu konuda yeni bir anlayışın temsilcisi olarak ortaya çıktığını, ideolojik ayrımlara itibar etmediklerini bildiren YILMAZ, kendilerinin dışındaki partilerin eleştirilerini göğüsleyerek, dünyada bundan sonraki tek gelişme modelinin rekabete dayalı, koruma duvarlarının kalktığını serbest pazar ekonomisi olduğunu savunduklarını söyledi.

Başbakan YILMAZ, o günden bu yana sekiz yıl geçtiğini, 1983'te kendilerinin savunduğu fikirlere karşı çıkan hemen hemen bütün siyasi parti liderlerinin ANAP'ın uygulamaya koyduğu görüşleri benimsediklerini kaydederek, şöyle devam etti:

“Bugün artık Türkiye’de hiçbir siyasi parti lideri devletçi ekonomi modelinden, karma ekonomi modelinden bahsetmiyor. Benim de katıldığım bir ödül töreninde SHP Genel Başkanı Erdal İnönü,

serbest piyasa ekonomisinin en iyi şekilde ancak kendi iktidarları tarafından gerçekleştirileceğini ifade etti. Yine TUSİAD toplantısında DYP lideri Süleyman Demirel, özelleştirme konusunda adeta bizi solayan, bizi yetersiz bulan özelleştirmeyi bizden çok geniş kapsamlı, çok daha kararlı bir biçimde gerçekleştireceklerini söyledi. Bunlar Türkiye için yeni seslerdir. Ve ANAP'ı sevsin sevmesin vicdan sahibi herkesin kabul etmesi gerekir ki, bu durum ANAP'ın Türkiye’ye getirdiği yeni düşüncenin yansımalarıdır. Türkiye’de bugün bütün siyasi partiler bizim 1983'te savunduğumuz temel görüşlerde birleşmişlerdir.”

ENFLASYONU NEDEN İNDİREMEDİK?

Göreve geldiklerinde iki büyük hedefleri olduğunu, bunu yaparken, en büyük şansızlıklarının Türkiye'nin büyük ihmale uğramış altı yapı tesislerini tamamlamak olduğunu savunan Başbakan Mesut YILMAZ, şunları söyledi:

“Biz bir yandan yapı değişikliğini yaparken, mümkün olan en geniş şekilde alt yapı eksikliğini tamamlamak zorundaydık. Bu iki hedefi bir arada gerçekleştirmek iddialı bir işti. Biz ayrıca hem bunları yapacağız, hem de fiyat istikrarı sağlayacağız dedik. İşte bu gerçekleştirilemeyecek kadar büyük iddiydı. 1983'te yüzde 25'di enflasyon Biz bunu yüksek görüyorduk. Ama bu üç hedefi bir arada gerçekleştirecek bir yönetim dünyada mümkün değildi.”

Mesut YILMAZ, 1987'de yüzde 40'lar mertebesinde bir enflasyonla seçime girdiklerini, buna rağmen vatandaşların ANAP'ı ikinci defa iktidar yaptığını hatırlatarak, enflasyon 1987 ye göre daha da artarak yüzde 60'lar dolayına çıktığını bildirdi.

ORTA DİREĞİN PARTİSİYİZ

ANAP Genel Başkanı ve Başbakan Mesut YILMAZ enflasyonu düşürememenin bir başka sebebi olduğuna da işaretle seçimi önünde gören hükümetin bu konuda gerekli tedbirleri alabilmesinin mümkün olmadığını söyledi. YILMAZ, “seçim baskısı altında

MAZ: "TÜRK-İŞ'İN İSTEKLERİNİN TILİYORUM. YENİDEN İKTİDAR OLURSAK BUNLARI GERÇEKLEŞTİRİRİZ."

bu tedbirleri, geniş kitlelere sempatik gelmeyecek tedbirleri almak bir siyasi parti açısından hiç bir şekilde basiretli bir davranış değildir" diye konuştu.

Mesut YILMAZ, bu iki sebep yüzünden ANAP'ın ortadireğin partisi olarak kanıtlamanın tek yolunun ortadireği teşkil eden geniş kesimlere, onların enflasyon altında ezilmelerini sağlayacak bir gelir artışı imkanı getirmek olduğunu bildirerek, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Mademki enflasyonu aşağı çekemiyoruz, o halde bütün çalışan kesimlere enflasyonun zararını kaldıracak bir gelir artışı sağlamamız lazımdı. Üç aylık dönemde aldığımız çeşitli tedbirlerin ortak noktası bu oldu. Memurlarımıza yılın ikinci altı ayına ilişkin ortalama yüzde 40 dolayında maaş artışı sağladık. Memur emeklilerine de bunu yansıttık. Ondan sonra bizden önce görüşmeleri başlayan kamu kesiminde çalışan işçilerimizin toplu sözleşmesini sonuçlandır-

dık. Bu işçilerimize o kadar fazla imkan sağlamışız ki, Cumhurbaşkanı bile bunun fazla olduğunu söyledi. Asgari ücrette 1972'den bu yana sağlanan en büyük artış gerçekleştirildi."

TEK PARTİ İKTİDARI LÂZİM

ANAP'ın temel prensiplerinin bugün artık muhalefet partilerince de kabul gördüğü (Devamı 36. Sayfada)

ANAP Genel Başkanı ve Başbakan Mesut YILMAZ, TÜRK-İŞ'in isteklerine ilişkin her madde hakkında görüşlerini açıkladı..

Başbakan YILMAZ'ın TÜRK-İŞ'teki bu toplantısına Devlet Bakanı KURT'ta katıldı.

YILMAZ ve TOÇOĞLU Japonya'yı ziyaret etti..

TÜRK-İŞ Genel Başkanı YILMAZ, JİLAF Genel Başkanı USAMİ'ye hediye veriyor..

- Uluslararası Japon İşçi Vakfı (JİLAF)'ın daveti üzerine 28 Ağustos - 12 Eylül tarihleri arasında Japonya'da bulunan YILMAZ ve TOÇOĞLU, uzakdoğunun bu "mucize" ülkesindeki işçi hareketi ile endüstriyel ilişkiler konularını incelediler.

Uluslararası İşçi Vakfı (JİLAF)'ın daveti üzerine 28 Ağustos-12 Eylül tarihleri arasında Japonya'ya giden TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ ve Genel Mali Sekreter Enver TOÇOĞLU, çağımızın teknolojik gelişmelerinde "mucize" yaratan bu ülkede endüstriyel ilişkiler alanındaki yenilikler konusunda bilgi aldılar.

TOKYO'da bulunan JİLAF Genel Merkezi'ni ziyaret eden TÜRK-İŞ Genel Başkanı YILMAZ ile Mali Sekreter TOÇOĞLU, burada JİLAF Genel Başkanı USAMİ ve Yönetim Kurulu üyeleriyle görüştiler. Görüşme sırasında JİLAF tanıtılarak, bu kuruluşun çalışmaları ile Japon ekonomisindeki yeri konularında bilgiler verildi. TÜRK-İŞ

Heyeti, Japon Tekstil, Giyim, Kimya ve Ticaret İşçileri Sendikası (ZENSEN DOMEİ)'nin Genel Merkezi, Japon İşçi Sendikaları Konfederasyonu (RENGO), Japon Produktivite Merkezi, Japon İşveren Sendikaları Konfederasyonu (NİKKEREN), Japon Çalışma Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Güvenlik Bakanlıklarını ziyaret etti.

"Şeref konuğu" olarak davet edildiği Japonya, Tekstil, Giyim, Kimya ve Ticaret İşçileri Sendikası (ZENSEN DOMEİ)'nin Genel Kurul çalışmalarına katılan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ burada bir konuşma yaptı.

Japon delegelerin büyük ilgiyle izlediği konuşmasında YILMAZ, "sendikalarımız arasındaki ikili ilişkiler ile işbirliğinin güçlendirilmesi, birbirimizin tecrübelerinden istifade etmemiz ve dayanışma sağlamamız gerekmektedir" dedi.

YILMAZ ve TOÇOĞLU Japonya'da bulunduğu süre içinde bir iplik fabrikası ile bir vagon fabrikasında da üretim teknolojisi konusunda bilgi aldılar.

Japonya'da bulundukları süre içinde sıcak bir ilgiyle karşılanan YILMAZ ve TOÇOĞLU, Kyoto ve Hiroşima kentlerini gezerek, buralardaki tarihi, turistik ve sanayi alanlarını da gördüler.

Yılmaz ve Toçoğlu Japon İşçi Sendikaları Konfederasyonu (RENGO) Genel Başkanı YAMAGİŞİ ile birlikte...

TEMEL SENDİKACILIK EĞİTİMİ'NDE EYLÜL PROGRAMI TAMAMLANDI..

TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezinde periyodik olarak her ay Şube Yöneticilerine yönelik düzenlenen "TEMEL SENDİKACILIK EĞİTİMİ" Seminerlerinin Eylül 1991 bölümü tamamlandı.

23-27 Eylül 1991 tarihlerinde yapılan ve üye kuruluşlarımızdan 50 Şube Yöneticisinin katıldıkları seminerde, TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa Başoğlu** çalışma hayatının güncel sorunları üzerinde açıklamalarda bulundu.

Prof.Dr. Alpaslan IŞIKLI, Prof.Dr.Ahmet GÖKDERE, Doç.Dr.Yıldız PEKŞEN, Y. Doç. Dr.Nizamettin AKTAY ve Dr.Funda ELMACIOĞLU'nun konuşmacı katıldıkları seminerlerde, Demokrasi ve Sendikacılık, Türkiye'de Ücret Politikaları ve Avrupa Topluluğu Ülkeleri ile

23-27 Eylül tarihlerinde Samsun'da yapılan Temel Sendikacılık eğitimine katılanlar, TÜRK-İŞ eğitim merkezi önünde BAŞOĞLU ile birlikte.

Mukayesesi, İş Hukuku ve İşçi Sağlığı İş Güvenliği konuları işlendi.

Seminere katılan 14 sendikamızdan kursiyerlere sertifikaları törenle verildi.

SEMİNERE KATILANLAR

PETROL-İŞ'ten:

İrfan ÖZTÜRK, Celal KORKMAZ, Şuayip ERİŞKİN, M.Yaşar YAYAN, Hamdi ŞAŞMAZ..

TEKGIDA-İŞ'ten:

Osman ÖZEL, İdris KINIŞ, Mahmut KÜSTÜ, Behşet ERKAL, Şaban ARSLAN.

ŞEKER-İŞ'ten:

Mehmet BİLEKLİ, İsa GÖK, Göksel BALBAY, Ahmet AKA, Ahmet ARIKAN.

TEKSİF'ten:

Kerim BOYLU, Rafet AYGÖRER, Nuri Ahmet MERİS, Mustafa KESER.

DERİ-İŞ'ten:

Ömer PAŞALI, Kaya GÜL.

AĞAÇ-İŞ'ten

Osman ZÜMBÜLLÜ, Şaban KARAKAŞ.

ÇİMSE-İŞ'ten:

Aslan TOKUL, Kadri ÇİMEN, Necmettin TURAN, Ahmet DURAN, Kemal ÇIRAK.

T. YOL-İŞ'ten:

Ramis YILDIRIM, Ziyattin KARAKAŞ, Nimetullah Turhan AKBAŞ, Ali İhsan BAYLAN, Kaya AKYOL.

TES-İŞ'ten:

Mesut AKTARAN, Fahri BÖCÜ,

İbrahim Fikret ÖZBEK, Mehmet ÇEVİKBAŞ.

DEMİRYOL-İŞ'ten:

İbrahim Demir ALAY, Mehmet BATI, Sıddık BULUT.

HAVA-İŞ'ten:

Salih ÖZYALÇIN.

HABER-İŞ'ten:

Mehmet AKBAL, Mustafa YILDIRIM.

SAĞLIK-İŞ'ten:

Muhsin ÇIKRIKÇI, Hüseyin ÖZÜTÜRK, Mehmet UZUNTAŞ.

TÜRK HARB-İŞ'ten:

Cemal CAN, Hasan ERTİK, Aziz SÖZTUTAR, İbrahim ÇELİK

SEMINER ÇALIŞMALARI SÜRÜYOR

• Dalaman ve Nazilli'de Demokrasi, Denizli, Erzincan, Tokat ve Erzurum'da İşçi Sağlığı İş Güvenliği, Adana ve Tokat'ta Kadın İşçiler, Samsun'da Temel Sendikacılık Seminerleri yapıldı.

Yaz ayları nedeniyle ara verilen eğitim çalışmalarının ikinci bölümünü yeniden başlatan TÜRK-İŞ, Genel Kurul kararı uyarınca DEMOKRASİ, İŞÇİ SAĞLIĞI İŞ GÜVENLİĞİ ve KADIN İŞÇİLER EĞİTİMİ seminerlerini sürdürüyor.

Bu yılın Kasım aya sonuna kadar KONYA, TEKİRDAĞ, ESKİŞEHİR, KASTAMONU, İSTANBUL, ADAPAZARI, MANİSA, YALOVA, ALİAĞA, KIRKLARELİ, TEKİRDAĞ ve KAYSERİ Seminerleri gerçekleştirilecek. Bu program içinde her ay TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezinde yapılacak olan Temel Sendikacılık seminerlerine de devam edilecek, ayrıca bu seminerlere KIBRIS'tan da 4 kursiyer katılacak.

Tamamlanan bu eğitim seminerlerine toplam 520 kursiyer katıldı...

TÜRK-İŞ'in eylül ayı içinde muhtelif illerdeki eğitim seminerleri yapıldı. Tokat'ta kadınlar semineri (en üstte) yine Tokat'ta İşçi Sağlığı ve İşgüvenliği semineri (üstte) Muğla'da demokrasi semineri (ortada), ve Nazilli'de demokrasi konulu seminerlerle tamamlandı. (altta)

BAMYACI,
Vladimir
eyaletinde
sendika
yöneticileriyle
görüştü.

BAMYACI, Sovyetler Birliği'nde incelemelerde bulundu

★ **TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Mehmet BAMYACI, ziyaret sırasında Sovyetlerdeki ekonomik ve sosyal gelişmeler ile bu yeni durumun işçiler üzerindeki etkilerini inceledi..**

Türk-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri **Mehmet Bamyacı** 2-8 Eylül 1991 tarihleri arasında Sovyet Bağımsız Cumhuriyetler Birliğine ziyarette bulunarak, Sovyet sendikacılarla görüştü. **Bamyacı**, Moskova'da, Sovyet Sendikaları Genel Konfederasyonu'nun Uluslararası (VKP) Sekreteri **Igor Yourgens** ile bir görüşme yaptı.

Bu görüşme sırasında VKP'nin Dünya Sendikalar Konfederasyonu (WFTU) ile ilişkilerini askıya aldığı bildirilen **Yourgens**, Sovyetler Birliğindeki Sendikaların yeniden örgütlenme sürecine girdiğini açıkladı. Sovyetler Birliği'nin Sosyalist Cumhuriyetler yerine Bağımsız

Cumhuriyetlerin Birliği niteliğini almasının VKP'nin yapısındaki desantralizasyonu arttıracığını ifade eden **Yourgens** VKP'nin artık bir koordinasyon örgütü niteliğinde olacağını belirtti.

Sovyet İnşaat İşçileri Sendikası Genel Başkanı **Arzhanov** ile de görüşen **Bamyacı**, daha sonra Moskova'ya 70 km. mesafedeki Vladimir Eyalet Sendikalar Birliği Yöneticileri ile tanıştı. 3800 işyeri komitesinde örgütlenmiş 800.000 üyeye sahip **Vladimir Sendikalar Birliği** yöneticileri, Sovyetler Birliğindeki yeni ekonomik uygulamaların Sendikaların konumunu da etkilediğini, sen-

dikaların, artık, üyelerinin yaşam ve çalışma koşullarını iyileştirmeyi temen alan bir mücadele dönemine girdiklerini belirttiler.

Türk-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri **Mehmet Bamyacı**, Sovyetler Birliği ziyareti sırasında yaptığı muhtelif temaslara Sovyetlerdeki ekonomik ve sosyal gelişmeleri ve bu gelişmelerin işçiler üzerindeki etkilerini inceledi. **Bamyacı** bağımsız işçi örgütleri olarak yeniden yapılanma sürecine giren Sovyet Sendikaları ile Türk sendikal hareketinin ilişkilerinin geliştirilmesi için ikili girişimlerin arttığına ve WFTU ile ilişkilerini askıya alan VKP ve bağlı işkolu federasyonlarının önümüzdeki dönemde, Türk sendikaları ile aynı uluslararası çatılarda bir araya geleceklerine dikkati çekti.

TÜRK-İŞ'in gayretleri ile çözümlendi:

TÜKETİM KOOPERATİFLERİNİN YAZAR KASA FİŞLERİ VERGİ İADESİNDE KULLANILACAK...

Tüketim Kooperatiflerinden alışveriş yapan ortakların, vergi iadesi kapsamının dışına çıkartılması ile ilgili olarak 11.9.1991 tarihinde yürürlüğe giren karar, Türk-İş'in ısrarlı girişimleri sonucunda geri alındı.

Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, yaklaşık olarak üç milyon dar gelirli kooperatif ortağına karşı yapılan bu haksızlığın düzeltilmesi için iki kez Başbakan **Mesut Yılmaz**'la görüştü.

Tüketim Kooperatifleride yayınladıkları bildirimlerle olayı kınadılar. Kooperatiflerin satışları Eylül ayı içinde düşüş gösterdi. Kooperatif Birlikleri tarafından olayı protesto amacıyla toplamam 20 bin imzalı dilekçe Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na gönderildi.

11.9.1991 tarih ve 20988 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 91/2113 Sayılı Kararname eki gereğince, Kurumlar Vergisinden muaf olan kurumlardan yapılan mal ve hizmet alımlarının Vergi İadesi kapsamından çıkartılması yolundaki karar, tüketim kooperatiflerinin olduğu kadar Ordu Pazarlarının da haklı tepkilerine neden olmuştu. Tüketim kooperatiflerinin yazar kasa fişlerinin vergi iadesinde kullanılamaması nedeni ile Eylül ayı içinde tüketim kooperatifleri yöneticileri çok zor günler yaşadılar. Türk-İş'e yapılan müracaatlarda, bu haksızlığın giderilmesi istendi. Konuyu görüşen **Türk-İş** Yönetim

Kurulu, yayınladığı basın bildirisi ile, bu kararın haksızlığına değinerek kararın "işçi, memur, öğretmenlerin alışveriş ettiği tüketim kooperatiflerini ortadan kaldırmaya yönelik bir uygulama olduğunu" belirtti.

TÜRK-İŞ GENEL BAŞKANI ŞEVKET YILMAZ'IN GİRİŞİMLERİ

Başbakan **Mesut Yılmaz**'ın geçtiğimiz ay içinde Türk-İş'e yaptığı ziyaretler sırasında konuyu kendisine aktaran ve bu konudaki haksızlığın bir an önce giderilmesi gerektiğini ısrarlı

bir şekilde ifade eden Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz** "konunun haksız bir uygulama olduğuna ve seçim öncesi alınan acele ve yanlış bir karardan doğduğunu" belirtti. Başbakan **Mesut Yılmaz** ise Türk-İş Genel Başkanı'na birinci görüşme sırasında "bir yanlış varsa düzeltiriz" şeklinde teminat verdi. İkinci görüşmede ise Başbakan, kararın Türk-İş'in istekleri doğrultusunda değiştirileceğini ve bu kararın Resmi Gazete'de bir an önce yayınlanarak tüketim kooperatifleri ortaklarının Eylül ayı vergi iadesini alabileceklerini ifade etti.

Kooperatiflerin Vergi İade sorunları Başbakanla görüşme sonucu çözümlendi.

TÜKETİM KOOPERATİFLERİ İÇİN ZOR BİR EYLÜL'ÜN NEDENLERİ

Sinan VARGI

Türk-İş Kooperatif Uzmanı

Tüketim Kooperatiflerinin yazar kasa fişlerinin vergi iadesi kapsamı dışında bırakılması konusunda Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanan ve 11.9.1991 tarihinde yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu Kararı'nın nedenlerini Perde arkasından yansıtmakta büyük fayda vardır.

Öncelikle Bakanlar Kurulu Kararı şeklinde yayınlanan bu karara ilk itirazların tüketim kooperatifleri ve Türk-İş'ten gelmesinden sonra Ordu Pazarları ve Oyak açısından Savunma Bakanı **Barlas Doğu**'da itirazlarını şu şekilde dile getirmişti.

“Yeni uygulamanın silahlı kuvvetler mensupları arasında yarattığı hoşnutsuzluğu öğren-

miş bulunuyorum. Bu karara bende karşıyım”.

Oysa Bakanlar Kurulu kararname, Sayın **Barlas Doğu**'nun da imzası ile yayınlanmıştı. Sonradan karşı çıktığı bu karara kendisi de imza koymamış mıydı?

Kararın çıkmasından önce bu tür bir karara neden olan olayları da gözden geçirelim.

Seçim öncesi oy hesapları yapılırken, yaklaşık bir milyon bakkal ve parekendeci esnafının temsilcileri, 8 Eylül 1991 günü Başbakan Yardımcısını ziyaret edip bu kararın çıkartılması için görüşmelerde bulundular. Başbakan Yardımcısı **Pakdemirli**, Maliye Bakanı **Kahveci**'yi arayarak,

“Adnan sana bakkalların temsilcilerini gönderiyorum işlerini hallet” diyecekti. (Kocaeli Gazetesi, 16.9.1991. **Ö. Alpdağ** Ankara Mektubu isimli yazıdan alınmıştır)

Bakkalların temsilcilerinin işlerini halledilmesi ile ilgili olarak yayınlanan kararname bu kez başta **Türk-İş**'ten, tüketim kooperatiflerinden ve Ordu Pazarlarından tepki almıştı. Tüketim Kooperatifleri yayınladıkları bildirilerde **“biz kooperatiflerimizi kurduğumuz zaman vergi iadesi diye bir uygulama yoktu ve biz Kurumlar Vergisi muafiyetinden yine bu uygulama öncesinde de yararlanıyorduk”** şeklinde açıklamalarda bulundular.

Konu Türk-İş'in haklı tepkileri neticesinde değiştirildi. Ancak dar gelirli işçi, memurun ücretlerinden kesilmek üzere alış veriş ettikleri tüketim kooperatifleri çok zor günler geçirdiler. Bu kararı düzelten 5.10.1991 tarihinde yayınlanan yeni kararnamenin eki ise **“yeni bir düzenleme yapılmıncaya kadar”** şekli ile yürürlüğe girdi. Bir dahaki düzenlemeye kadar yine kooperatifler korkulu bekleyişlerini sürdürecekler.

YENİ ÇELTEK'TE SÖZLEŞME 113 GÜN SÜREN GREV'DEN SONRA İMZALANDI..

- Türkiye Maden-İş Sendikasına üye Yeni Çeltek Kömür ve Madencilik A.Ş. işyerinde yaklaşık 4 ay grev yapıldı. İşçiler haklarını grev sonucu elde ettiler.
- Geçen yıl Şubat ayında söz konusu ocakta grizu patlaması sonucu 68 maden işçimizi şehit vermiştik.

leşmesi, gösterilen kararlı dayanışma sonunda gerçekleşti. İşçiler 113 gün süren grev sırasında azimle haklarını almak için mücadele verirken, 10 Ağustos'ta Sorgun'da bir açık hava toplantısı düzenleyerek, yürüyüş yaptılar. Grev sırasında ise, büyük kentlerden işçilere gıda ve yiyecek yardımı yapıldı. •

Geçtiğimiz yıl 68 maden işçisinin grizu faciası sonucu yaşamını yitirdiği Yeni Çeltek Kömür ocağında işçiler, bu kez toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde anlaşma sağlanamaması sonucu önce greve gittiler, daha sonra da grevin 113'ncü gününde anlaşmayla haklarını aldılar.

Toplu iş sözleşme çalışmaları sırasında işçilerin artan hayat pahalılığı karşısında durumlarının korunabilmesi amacıyla önerilen ücret ve sosyal yardım zamlarını kabul etmeyen Yeni Çeltek Kömür ve Madencilik A.Ş. işvereni, sendikayı greve itti. 21 Mayıs günü başlayan grev, işçilerin kararlılığı ve dayanışması altında devam etti. Yeni Çeltek'te süren grev, 11 Eylül günü tarafların anlaşması ile sona erdi ve sözleşmede anlaşma sağlandı..

1.1.1991 tarihinden geçerli olan sözleşme Merzifon, Sorgun ve Bolu kömür ocaklarında çalışan toplam 718 işçiyi kapsıyor.

İşçilerin başarısı ile biten grev ve bağtlanan toplu iş söz-

Yeni Çeltek işçisi kararlı mücadelesinde 113 gün grev yaptı. İşçiler seslerini duyurabilmek için yürüyüş yaptılar..

Grevde bulunulan süre içinde ülkenin değişik yerlerinden işçilere gıda ve yiyecek yardımı yapıldı.

BELEDİYE-İŞ BAŞKANLAR KURULU KKTC'DE TOPLANDI..

İŞÇİ ALACAĞI 200 MİLYAR LİRAYI BULDU.

• 11 Eylül günü Kıbrıs Gazi Magosa'da toplanan Başkanlar Kurulu toplantısında konuşan BELEDİYE-İŞ Genel Başkanı Fuat ALAN, işçi alacaklarının öteki işkollarında da giderek arttığına dikkat çekerek, bu önemli sorunun çözümü için ne gerekiyorsa yapılmasını istedi.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Gazi Magosa şehrinde toplanan BELEDİYE-İŞ 3'üncü Dönem Başkanlar Kurulu toplantısının açılışında konuşan BELEDİYE-İŞ Genel Başkanı Fuat ALAN, Türkiye genelinde belediyelerde işçi alacaklarının 200 milyar lirayı bulduğunu söyledi. BELEDİYE-İŞ sendikası olarak en büyük sorunun giderek yaygınlaşan "işçi ödentileri" olduğunu vurgulayan ALAN, "Belediye Başkanlarının vurdumduymazlığı bu sorunu ortaya çıkardı" dedi.

BELEDİYE-İŞ'in Yönetim, Denetim ve Disiplin Kurulu üyeleri ve şube başkanlarının katıldığı toplantıda konuşan ALAN, 1991 yılı başından itibaren özellikle Olağanüstü Hal Bölgesi olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da başgösteren işçi alacakları sorununun yayılma göstererek büyük kentlere sıçradığını söyledi. Bu sorunu zaman zaman bakanlara, başbakanı götürerek çözülmesi için yardım istediklerini, işçilerin de çeşitli eylemler yaptığını anlatan ALAN, sözlerini şöyle sürdürdü:

"— Devamlı ve kararlı eylemler koyduğumuz belediyelerde sorun hep yüzeysel olarak çözüldü. Belediyelerin işçi alacaklarını ödeyememesi iki nedenden kaynakla-

nıyor. Hükümetin belediyeler üzerindeki yaptırımını, ikincisi ise bazı belediyelerin çalışma planları yaparken işçi ödentilerini ikinci, üçüncü sırada ya da en son sırada tutmaları. Özellikle belediyelerin vurdumduymazlıkları, işçi ödemelerini en son ele almaları bu sorunu ortaya çıkardı."

İşçi alacağı sorununun sadece BELEDİYE-İŞ sendikasının sorunu olmadığına dikkat çeken Fuat ALAN, "Maden işkolunda da işçi alacağı bir trilyondur. Görülüyor ki, işçi alacakları Türkiye'deki tüm sendikaların sorunudur" dedi.

ALAN, bugün Türkiye'de çağdaş, ilerici, demokratik yapılanmadan söz etmenin mümkün ol-

madığını da ilave ederek "Ekonomik koşullar enflasyonu alabildiğine yükseltmiştir. Elde edilen haklar sürekli yükselen enflasyon karşısında eriyip gitmektedir. Siyasi yapı demokratikleşmediği için, işçi sınıfına bakış çağdaş değildir. İşçi sınıfından beklenen sadece çalışmaktır, destektir, oydur" dedi.

İşçi alacakları sorununun kesin ve sağlıklı çözümünün yasa değişiklikleri ve mali özerklikleri sağlanmış sağlıklı belediyeçilikle mümkün olabileceğini kaydeden BELEDİYE-İŞ Genel Başkanı ALAN şöyle devam etti:

"— Toplu sözleşmelerle işçi ücretlerine sağladığımız artışlar aynı zamanda bizim için işverenler tarafından ödenme ve işten işçi çıkarma tehditlerini yarınlarımızı tehdit etmekte ve önümüzdeki dönem toplu iş sözleşmeleri politikalarımızı da yakından ilgilendirmektedir."

Kıbrıs'ta toplanan Belediye-İş Başkanlar kurulu toplantısı bir hafta sürdü.

BURSA ve ANKARA'DA EĞİTİM SEMİNERLERİ YAPTI..

“İleri batı ülkelerinde tarım ve sanayi işçisi aynı haklara sahip..”

TARIM-İŞ, Sendikasının, üyesi bulunduğu Uluslararası Tarım ve Plantasyon İşçileri Federasyonu (IFPAAW) ile ortaklaşa düzenlendiği eğitim çalışmaları devam ediyor. Bu program çerçevesinde ilk seminerler **Bursa** ve **Ankara**'da yapıldı. Bu yıl içinde gerçekleştirilecek diğer seminerler **İstanbul**, **İzmir** ve **Adana**'da yapılacak.

Bursa'da yapılan seminerin açılışına katılan IFPAAW Genel Sekreteri **Börje SVENSSON** bir konuşma yaparak **“İleri batı ülkelerinde tarım işçilerinin sanayi işçileri ile aynı haklara sahip olduklarını”** belirtti ve **“Tarım işçisinin sorunları ancak güçlü sendikal örgütlenme yoluyla çözümlenebilir.”** dedi.

TARIM-İŞ, Sendikası Genel Başkanı **Sabri ÖZDEŞ**, seminerlerde yaptığı konuşmalarda ise, özellikle 24 Ocak 1980 ekonomik kararlarından sonra ülkede uygulanan sosyal ve ekonomik politikalar üzerinde durdu. **ÖZDEŞ**, ücretlilerin satınalma güçlerinin hergeçen gün eridiğini, buna karşılık sermaye ve rant geliri sahiplerinin ulusal gelirden aldıkları payın her geçen gün katlanarak arttığını söyledi. **Sabri ÖZDEŞ**, hangi siyasal görüşün iktidar olursa olsun, uygulayacağı ekonomik politikayı sosyal politikalarla desteklemediği sürece, emeğiyle geçinen kitlelerin durumlarının daha da kötüye gideceğine işaret etti.

TARIM-İŞ Sendikası Genel Eğitim ve Araştırma Sekreteri **Mus-**

tafa YAPRAK da, eğitimin önemine değindiği konuşmalarında **“Tarım işçisinin mücadelesinden başarıyla çıkabilmesinin tek yolunun, eğitilmiş üye kitlesi olduğunu”** belirtti.

Seminerlerde **“Toplu Sözleşme Düzeni ve Grev Hakkı”**, **“Tarım ve Orman İşçilerinin Sosyal**

Güvenlik Sorunları” ve **“Sendika Temsilcilerinin Yasal Güvencesi ve Sorumlulukları”** konuları işlendi.

İşyeri baştemsilci ve temsilcilerinin katıldığı eğitim seminerlerinde konuşmacı olarak Prof. Dr. **Savaş TAŞKENT**, Prof. Dr. **Öner EYRENCİ** ve **Selahattin TURLA** yer aldılar.

TARIM-İŞ'in Ankara ve Bursa'da düzenlediği seminerlerde, eğitimin önemi belirtildi. TARIM-İŞ Genel Başkanı Özdeş Ankara seminerinde konuşuyor (Üstteki resim) ve Bursa seminerine katılanlar (Altta)

TARIM-İŞ, ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ'NDE GREV KARARI ALDI..

TARIM-İŞ Sendikası Atatürk Orman Çiftliği işyerinde çalışan adına işveren sendikası TÜHİS ile başlattığı toplu iş sözleşmesi çalışmalarında uyuşmazlığa gitti.

Konuyla ilgili olarak bir açıklama yapan TARIM-İŞ Genel Başkanı **Sabri ÖZDEŞ**, Atatürk Orman Çiftliği işyerinde çalışan 426 işçi için yürütülen toplu iş sözleşme çalışmalarında uyuşmazlık zaptının tutulduğunu, yasal prosedürü takip eden ekim ayı içinde grev kararı alınarak, greve gidileceğini bildirdi.

TEKGIDA-İŞ SENDİKASI BEST SİGARA FABRİKASINDA GREV KARARI ALDI..

TEK GIDA-İŞ Sendikası BEST Sigaralarının üretildiği Bitlis'te kurulu BEST Fabrikasında sürdürdüğü toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin uyuşmazlıkla sonuçlanması üzerine 1 Ekim tarihinde grev kararı aldı.

103 işçinin çalıştığı BEST A.Ş. işyeri için TEK GIDA-İŞ Bitlis Şubesinin sürdürdüğü toplu iş sözleşme çalışmalarında greve gidildiği takdirde, ayda 50 milyon sigara üreten fabrikada üretimin duracak.

DERİ-İŞ'E ÜYE OLAN 70 İŞÇİ TAZMİNATSIZ İŞTEN ATILDI...

İstanbul Kazlıçeşme'de Kemaller Deri Fabrikasının da çalışan işçilerin DERİ-İŞ Sendikasına üye olması üzerine tazminatsız olarak 70 işçinin iş aktinin feshedilmesi üzerine işten çıkartmaları protesto eden işçiler işyeri önünde oturma eylemi yaptılar. İşçilerin sendikalaşmasını önlemek amacıyla yasadışı lokavt yapan işverenin durumu Bölge Çalışma müdürlüğüne intikal ettirildi. İşçiler, Bölge Çalışma Müdürlüğü önünde de gösteri yaparak, başvurularının dikkatle incelenerek, ele alınmasını istediler..

İNCİRLİK İŞYERİNDE ÇALIŞAN TÜRK HARB-İŞ ÜYESİ "MÜHENDİSLERE" İŞTEN ÇIKARMA..

Adana'nın İncirlik Hava Üssünde çalışan TÜRK HARB-İŞ üyesi işçiler, yeni bir "kadro düzenlemesi" ile işlerine son veriliyor. ABD'li işverenin belli aralıklarla "kadro düzenlemesi" adı altında işten çıkartılmaya TÜRK HARB-İŞ Sendikası tepki göstererek, Genel Kur-

may Başkanlığı ve İçişleri Bakanlığına durumu intikal ettirdi.

Geçen yıl da 500 kadar Türk işçisi, İncirlik üssünden işten çıkartılmış, bu işçilerden bir bölümü de emekli edilmişti. ABD'li işveren bu kez sıranın "mühendis ve teknik elemanlara geldiğini" bildirmişti.

TÜRK HARB-İŞ Sendikası Adana Şube Başkanı **Mustafa ACET**, yaptığı açıklamada, "tensikat alışkanlığa dönüştü. Türk işçisi çıkartılıyor, Amerikalı alınıyor. Bu anlayış yasal değildir" dedi.

SAKATLANAN İŞÇİYE 550 MİLYON LİRA TAZMİNAT...

İzmit'e bağlı Tongurlu köyünde, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından özel bir firmaya yaptırılan köprü inşaatında çalışırken sakatlanarak iki bacağını kullanamaz hale gelen Ali DEMİRÖREN'e (29) yaklaşık 550 milyon lira tazminat ödenecek. Bacaklarında iyileşme olmaması üzerine Kocaeli 1.İş Mahkemesine dava açan DEMİRÖREN'in davasına bakan mahkeme, işverenin yüzde 80 kusurlu olduğu sonucuna vardı. Yargıtay 9.Hukuk Dairesi tazminat kararını onayladı.

HABER-İŞ, PTT İLE TOPLU İŞ SÖZLEŞMEYE OTURDU..

Türkiye HABER-İŞ Sendikası PTT Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan üyeleri adına başlattığı dördüncü dönem toplu iş sözleşmesi çalışmaları için işveren sendikası TÜHİS yetkilileri ile görüşmelere başladı.

Süresi 31 Ağustos 1991 tarihinde biten toplu iş sözleşmesi çalışmaları için HABER-İŞ, yeni dönem sözleşmenin taslağını, anketler yaparak hazırladı. Yaklaşık 5 ay önce başlanan taslak çalışmalarında yeni dönem sözleşmeden beklentiler tesbit edildi. 23 Ağustos günü işverene sunulan taslak üzerinde taraflar çalışmaya başladı. Bu ilk toplantıda, bir konuşma yapan HABER-İŞ Genel Başkanı **Mehmet ERBAŞ**, amaçlarının "günün ekonomik şartlarına uygun, insanca yaşayabilecek adil bir ücretin sağlanması" olduğunu vurguladı.

TÜRK-İŞ ve SEÇİMLER...

Cok partili siyasi rejimlerde seçimler sağlıklı demokrasinin işaretidir. Seçimler halkın tercihini iradesini yansıttıkları için demokrasilerde büyük önem taşırlar. Ara rejimlerin getirdiği hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı katı hükümlerin kaldırılması ve kalıcı bir demokratik sürecin başlatılması açısından bu seçimlerin yurdumuz için büyük bir önemi vardır. Erken genel seçimlere giden yolun açılmasında parlamento da grubu bulunan siyasi partiler kadar hatta bir ölçüde onlardan da fazla TÜRK-İŞ'in son derece önemli katkıları olmuştur. Geleceğin siyasi tarihini yazacak olanlar Anayasa ve yasalardaki aşılmaz sanılan hükümlere rağmen TÜRK-İŞ yöneticilerinin ve bağlı kuruluş yönetimlerinin bu uğurda verdikleri seviyeli mücadeleyi şükranla kaydedeceklerdir!

Meydanlar önce siyasi yasakların kaldırılması sonra da erken genel seçimlerin bir an önce yapılması için partilerden önce TÜRK-İŞ topluluğu tarafından doldurulmuş ve etkin bir mücadele yöntemi TÜRK-İŞ yönetimi tarafından kararlılıkla ortaya konulmuştur. Akılcı ve kararlı bu mücadele yöntemidir ki Türk-İş topluluğuna büyük ölçüde erozyona uğrayan işçi ücretlerini enflasyonun üstünde bir rakama ulaştırmış ve ayrıca enflasyon artışları karşısında ücretlerin korunması garantisini getirmiştir. Diğer taraftan bu mücadele yöntemidir ki demokratikleşme sürecini hızlandırmış ve erken seçimlere gidilmesinde bana göre başlıca etken olmuştur.

Başta Sayın **Şevket Yılmaz** olmak üzere Türk-İş yönetimi şimdi de dört siyasi parti liderini Türk-İş'e davet etmekte onlara önceden takdim ettikleri raporla ilgili düşüncelerini almaktadır. Bu toplantılar da Sayın **Demirel**, Sayın **Ecevit**, Sayın **İnönü** ve Sayın **Mesut Yılmaz** Türk-İş ve bağlı kuruluşlar yöneticileri ve uzmanlar tarafından dikkatle dinlenmekte konuşmaları videoya alınmakta ve ciddi bir değerlendirmeye tabi tutulmak üzere gereken çalışmalar tamam-

lanmaktadır. Görünen odur ki **TÜRK-İŞ** yönetimi bu seçimlerde siyasi partilere karşı bağımsızlık ilkesini olabildiğince korumaya özen göstermektedir. Siyasi partilerimizin liderleri işleminin ünlü simalarının önünde görüşlerini açıklamakla kalmamakta işçi liderleri ve sendika temsilcileri önünde de bir nevi teste tabi tutulmaktadırlar. Sonuçları ne olursa olsun bazı istisnalar dışında şimdilik uygarca bir mücadele sürdürülmekte ve kamu oyunun beğenisini kazanabilmek için yoğun bir çaba harcanmaktadır.

Çok samimi olarak şu hususu belirtmek istiyorum; Bana göre bu seçimlerin gerçek galibi şimdiden bellidir! Türk emekçileri seçimlerden kazançlı çıkacaklardır. Seçim sonrası gündeme gelecek olan Anayasa ve Yasa değişiklikleri Türk çalışanlarının beklediği istikamette gerçekleşecektir. Türkiye bu seçimlerden sonra daha demokratik bir ortama kavuşacak, Milli gelir dağılımı daha adil ölçüler içinde seyredecektir.

Gelişen ve değişen dünyada Ülkemizin kalkınması, üretimin artması, verimliliğin istenen düzeye ulaştırılması demokratikleşme sürecinin tamamlanmasına, siyasette ve ekonomide istikrarın süreklilik kazanmasına büyük ölçüde bağlıdır.

Türk-İş Erken genel seçimlere giderken siyasi partilerin görüşlerini liderleri aracılığı ile tesbit etmekte, gelecekteki istemlerini bu tesbitler aracılığı ile değerlendirmektedir. Seçimlerden sonra da TÜRK-İŞ'i sürekli bir çalışma temposu içinde göreceğimiz tabiidir. Sendikaların gelişmiş ülkelerdeki etkinliklerini bir değerli siyasi liderden ayrıntılı bir biçimde öğrenmiş bulunuyoruz. Bildiklerimize eklenen bu görüşler Türk-İş Topluluğunun etkinliğini arttıracak ve yakın bir gelecekte gelişmişliğimizin başlıca kıstası olacaktır. Bekleyelim ve görelim...

İsteğe bağlı sigortalılık ve sonuçları

Sosyal güvenlik hukukumuzda işçiler yönünden “İSTEĞE BAĞLI SİGORTA” ya yer verilmiş olması çağdaş bir uygulama olduğu kadar, anayasal bir hakkın eksiksiz yerine getirilmesine yardımcı olan yerinde bir düzenlemedir.

Ancak, isteğe bağlı sigorta şartlarında 3395 sayılı kanunla yapılan son değişikliklerin uygulamada doğurduğu menfi sonuçlar, isteğe bağlı sigorta esprisinin ve sosyal sigortalarla özel sigortalar arasında temeldeki farklılıkların gündeme getirilerek tartışılmasını, işçilerin bu uygulama sonrası uğradığı görünmeyen kayıplarının ortaya çıkmasını kaçınılmaz bir hale getirmiştir.

İSTEĞE BAĞLI SİGORTA

Bu sigorta koluna, yaşlılık aylığına hak kazanamayan veya kendisinin ve işverenlerinin ödemiş olduğu malûliyet, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerini toptan ödenmemiş bulunan kişilerin, sigortalı olarak çalışmakta oldukları işten ayrılmalari halinde sosyal güvenliklerini sağlayabilmeleri için sosyal sigorta sistemi içinde yer verilmiş bulunmaktadır.

Yani ileri yaşta olan veya sağlık nedeniyle çalışamayacak durumunda bulunan kişilerin, zorunlu sigortalı olarak geçmiş hizmetlerini değerlendirebilmeleri suretiyle sosyal sigorta haklarından istifade edebilmelerine yardımcı olan bir sigorta uygulaması olarak kabul edilmektedir.

Bu sigorta malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile sınırlıdır.

Zorunlu sigortalı olabilme niteliğini yitirmiş olanlara hitap etmektedir.

Ancak yaşlılık aylığına hak kazanma ve kişinin ölümü halinde, bu kişiler ve hak sahiplerine

H. Avni YAZICI
TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Uzmanı

rine zorunlu sigortanın sağladığı tüm yardımlar, sosyal yardım ve sağlık hizmetleri dahil yapılmaktadır.

Yani bu kişiler tercih ettikleri göstergenin cari katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak prime esas kazancın yüzde 20'si oranında prim ödemek suretiyle, fiilen çalışarak işvereni ile birlikte asgari yüzde 33.5, azami yüzde 39 oranında sigorta primi ödemek suretiyle zorunlu sigortalı olarak sosyal güvenliğe hak kazananlar gibi sosyal güvenlik hakkı elde edebilmektedirler.

506 sayılı Kanunda, 3395 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle isteğe bağlı sigortaya devam edebilmek için 5 yıl sigortalılık süresi şartı ile, en az 750 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödemiş olma şartı da kaldırılmış ve müracaat tarihinden önce 506 sayılı kanuna göre tescil edilmiş olma, yeterli görülmüştür.

Yine isteğe bağlı sigortaya prim ödeyecekler, gösterge tablosundaki derece ve kademelerden istediklerini seçmekte serbest bırakılmışlardır. Yani 506 sayılı Kanuna göre tescil edilerek 1 gün prim ödemiş olan bir kimse, tavan veya ona yakın bir göstergeyi seçmek ve bu göstergenin karşılığı primi ödemek suretiyle en yüksek emekli maaşını alabileceği gibi malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının yukarıda açıklanan haklarından da istifade edebilecektir. Düzenleme ile, bu kişilere özel sigortaya prim öder gibi emekli olabilme yolu açılmış bulunmaktadır. Ayrıca zamanında ödenmeyen primler için gecikme zammı uygulaması getirilmek suretiyle işçilikle ilişkisi olmayan kişiler isteğe bağlı sigortaya devama teşvik edilmiş bulunmaktadır.

Son 3 yılda isteğe bağlı sigortaya devam eden sigortalılar ve bu kişilerden tahsil olunan primler şöyledir:

Yıllar	Sigortalı sayısı	Tahsil olunan Prim (milyon)
1988	120.000	27.373.7
1989	266.569	66.399.1
1990	300.000	152.230.0 TL.

Bu tabloda görünen isteğe bağlı sigortalılar ve ödenen primlerdeki artışlar, yukarıdaki iddiamızın doğruluğunun bir kanıtıdır.

Yine sistemin basitliği, vergi ve fazla sigorta priminden kurtulabilmek için işveren ve işçileri kaçak istihdama teşvik edici bir özelliğe de sahip bulunmaktadır.

ALINAN PRİMLER VE SAĞLANAN YARDIMLAR

Sosyal sigorta sistemimiz işçilerin ve işçilerin adına işverenlerin ödediği primlerle finanse edilen bir sistemdir.

Kurum, ödediği sosyal yardım zammı karşılığında bir prim almamaktadır. Sosyal yardım, sosyal devlet ilkesinin bir gereği olmasına rağmen, devlet kurma bir yardım yapmadığı gibi, kurumun fonlarını da istediği gibi kullanabilmektedir.

Emekli aylıkları içinde sosyal yardım zammının oranı küçümsenmemelidir. Bugün için gösterge tablosuna göre asgari yaşlılık aylığı 719 bin liranın yüzde 54.24'ünü, azami aylık 903 bin 240 liranın yüzde 43.18'sini sosyal yardım zammını teşkil etmektedir. Yani kurum bu hususta bir prim almadan ve devletten bir yardım görmeden bu mali yükü üstlenmektedir. Daha açıkcası Kurum bu nedenlerle emeklilere güne uygun bir emekli maaşı verememektedir.

Bilindiği üzere hastalık sigortası primi olarak sigortalılar yüzde 5, işverenler yüzde 6 olmak üzere 11 prim ödemektedirler. Bu sigorta kolu her yıl fazlalık vermektedir. Bu fazlalık işverenlerin iddia ettiği gibi, prim oranının yüksekliğinden değil, hizmetlerin etkin ve yaygın bir şekilde yürütülememesinden ileri gelen bir fazlalıktır. Yani bu fazlalığın faturasını da işçiler ve işçi emeklileri çekmektedirler. Hastalık sigortası uygulamasının bugün için savunulacak tek yönü Kurum yönetiminin de iddia ettiği gi-

bi işçi emeklileri ve bunların dul eşleri ile hak sahiplerinin hastalık sigortasından prim ödemeden istifade edebilmeleridir. Bu istifadenin kalitesi konumuz dışı olduğundan tartışılmaktadır. Ama unutulmaması gereken bir diğer husus, bu kişilerin aktif sigortalı iken hastalık sigortası primini devamlı ödemiş olmalarıdır. Ancak, isteğe bağlı sigortaya devam edenlerin bu vecibeyi çok kısa süreli yerine getirmeleri suretiyle bu haklardan istifade ettikleri hususu, üzerinde durduğumuz ve kamuoyunun bilmesini istediğimiz bir keyfiyettir.

SONUÇ

Sosyal güvenlik hakkı Anayasalarda yer alan, vazgeçilmesi ve devredilmesi mümkün olmayan temel bir insan hakkı olarak günümüzde önem kazanmaktadır. Zorunlu bir sigorta sistemi olan sigortalara toplumun güven duyması ve tercih etmesi çağdaş ve anayasal bir hakka sahip olabilmenin ötesinde ülkemizin sosyal ve ekonomik yapısındaki bozukluklardan ileri gelmektedir.

Ancak unutulmaması gereken bir diğer husus, demokratik ülkelerde sosyal sigorta sistemini tamamlayan ve geliştiren özel sigorta sistemlerinin varlığıdır. Bu özel sigorta sistemi uygulamaları ile bireyler, yaşamdan ve toplumsal olaylardan ileri gelen tüm risklere karşı korunabilmektedirler.

Bize göre isteğe bağlı sigorta uygulaması bugünkü haliyle, bir özel sigorta sistemi gibi işlemekte ve sosyallik vasfını kaybetmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla özel sigortalılarla da haksız rekabet halindedir.

Yine sistemin işleyişi çoğunlukla işçilerin ve işçi emeklilerinin aleyhine sonuç vermektedir.

Ülkemiz sosyal güvenlik literatüründe "Kamu hukuku sigortası" olarak tanımlanan isteğe bağlı sigorta uygulaması, bugünkü haliyle yozlaştırılmış ve parası olanların başvurduğu ve itibar gösterdiği bir özel sigorta haline dönüşmüştür.

Önemli olan, bu sistemin Kuruma katkısı ve sonuçta birikmiş kurum fonlarındaki tahribatıdır. Bu sonuç, üzerinde durulması gereken çok önemli bir özellik arz etmektedir.

PAŞABAHÇE KADINLARI

Kadınlarla işçilerin yazgıları ortaktır. İkisi de sömürülüyor. Yadsımaya hiç gerek yok. Kadınlar ikili sömürü ile, karşı karşıyadırlar... Bu yazgı bilinince aşılır. Bu yazgıyı yaşamsal baskılar ve sıkıntılar, bilmeden, öğretti. Yaşam dayatınca, öğretince, kalıcı oluyordu. Nasıl da kuşatılmışlardı yazısız yasalarla. Şarkılar mırıldanmak, türküler söylemek yazgılarındandı sanki. Az mı mutfaklarda aşlarına, emeklerine türküler katmışlardı.

Neden mutfaktayken şarkılar, türküler söylenirdi. Bir yerlerden okumuştum bilimsel açıklamasını. Organizma, içsel sesle yorgunluğu dengeliyordu. Bir başka gerçek, yaşadığımız son on yıl kadınları artık mutfaklarda türkülerini söylemekten kurtarmıştı. Kadınlar artık seslerini yaşam mücadelesi verdikleri mekânlarda kullanıyorlardı. Uzunca bir dönem adliye, hapishane, hastane, koridorlarına taşınıp durdular. Kadınlar yıllardır iç mekânlardaki başarılarının onları saygınlıştırmaktan önce yıpratmıştı yaşayarak kavrayıp, dış mekânlara çıktılar. Bence de onlar iç mekânlardan dış mekânlara taşmalıydı. Kadınlar artık türkülerini iç mekânlarda değil dış mekânlarda da çıkarıyorlar.

Yaşar SEYMAN
BASISEN Ankara ve İç Anadolu
Şube Başkanı

Örnek mi? 1989 Bahar eylemlerinin kadınları, 1990 Zonguldaklı Madenci Kadınları, Paşabahçe Kadınları...

1989 Bahar eylemlerinde, yasak olmasına karşın grev gözcüsü kadınlar, 1990 Zonguldaklı madenci kadınları, Zonguldak'tan Mengen'e yürürken, mitingler oluşturuyorlardı... Onlara direnişleyle Paşabahçe kadınları katıldılar...

Önce 1989 bahar eylemlerinde gördük işçi kadınları. Eylemlerin önündeydiler. Sıcak mücadele dönemlerinin günlerini yaşıyorlardı. Toplu iş sözleşmeleri uyuşmazlıkla sonuçlanmıştı. Vizite eylemlerine başladılar. İşçi arkadaşlarıyla yan yana, kol kola daha iyi ücret ve çalışma ko-

şulları için mücadele veriyorlardı. Ve bu eylemler sonunda kazandıkları gönendiriciydi. İşçi eylemleri sırasında cins ayrımı gözetmeyen, sıcak, içten ve saygın ilişkiler gelişti. Erkek işçilerin tavırlarında bu çok belirgin görülmüyordu.

Sonra yıl 1990, aylar Aralık-Ocak. Zonguldak madenci eşlerini yürüyüşlerin önünde izledik. Okuduk, yaşadık. Önce eşlerinin yürüyüşlerini izleyen kadınlar sonra, **"Sokak kadını mı olacaksınız?"** uyarılarını, sorularını duymadan sokakları sesleriyle, eylemleriyle doldurdular. Atılan sloganları önce bilmeden, gün gün öğrenerek eşlerine destek olarak, hergün evlerinden sendikalarına yürümeye başladılar. Sendikaları önünde toplanan kadınlar istemlerini sloganlarıyla dillendiriyorlardı. Çocukları eşleri ve onları destekleyen insanlarla yürüdüler.

Ve onlar kışta kıyamette Zonguldak'ta hergün sürdürdükleri yürüyüşlerini, kent sınıırı dışına taşırdılar. Zonguldak'tan Mengen'e yürüdüler. Esen yele, açlığa, korkusuzlukla direndiler. Ülkenin her yanı Zonguldak'tı.

Sıcak Temmuz günleriydi. Paşabahçe kadınları ses verdi...

Paşabahçe kadınları, işten atılan cam işçisi eşleri ve yakınlarının direnişlerine katıldılar. Günlerce süren eylemleri mutlulukla sonuçlandı. İşçi kıyımları anıldığında, inanılmaz dirençleri uslara gelecektir. Onları soy-lu yapan yürekleriydi.

Onları böylesine yürek-lendirenin adını koymasalar da bence, evde işten atılmış bir erkekle yaşamının zorluk-larıydı. Hergün işsiz bir insana güne doğmanın sıkıntılarıyla kahvaltı hazırlanacaktı. Her gün sofrada bir tür daha azalacaktı. Okullar açılacaktı. Kiralar, taksitler, faturalar birikecekti. Çok büyük sevgiler hergün biraz daha gölgelenecekti. Offlar, poflar artacaktı. Yatak dikenleşecek, ses betleşecek, konuşma kavgalara dönüşecekti... Olmamalı dediler... Eylemlere daldılar.

Ve gözlerinde aylar önce az da olsa televizyonda, gazetelerde yürürken gördükleri Zonguldak'lı madenci kadın-ları canlandı.

Ve Anadolu'da sıkça söy-lenen bir söz doğrulandı. **"Serçe kuşu bile dişisi yanında aslan kesilir."** Ve erkekler, önce algılayamadıkları eşlerinin, direnişleri karşısında gerilediler. Eylemler sırasında çağın gerisinde önerileri dinlediler ama uymadılar. Bir Paşabahçeli **Mustafa Aydın**. Televizyonda direnişi izleyen akrabası telefonda şunları söylüyordu: **"Karını kızını erkeklerin içine niye gönderiyorsun!" "Akrabamı**

önce ikna etmeye çalıştım. Olmadı rest çektim. Kapanan telefon sonunda şunu düşündüm: Onları tuzları kuruydu. Cepleri dolu, biri kuyumcu öteki tüccardı..."

Paşabahçe kadınları, eşle-rinin tam tersi yasal olmayan zeminlerde başlatmışlardı eylemlerini. Eşleri fabrika bah-çesinde sessiz sedasız işi bırakırken, kadınlar evden başlayarak fabrika önüne de-ğin sloganlarıyla yürüyerek hergün sayıları artan miting-ler oluşturdular. Tıpkı Zongul-daklı hemcinsleri gibi.

Paşabahçeli erkekler, eşle-rinin korkusuzluğuyla korku-yu yenmiştir. Çocuklar, analar, babalar giderek çevre halkı, yöneticisi; yürüyen, haklı istemlerini haykıran ka-dınlara yardımcı olmuşlardır. Bu 1989 bahar eylemlerinde yürüyen işçi kadının verdiği cesaretle bütünleşmiştir. Ka-dın boş mutfağın, aç çocukla-rın, ezik eşin yıllarca süren dramını aşmak istemiştir. Örgütsüz ev kadınları örgütlü eşlerine yardımcı olmuştur. Grevdeki erkeği kadını destek-lemesse o grevin başarılı ola-mayacağı gerçeği doğrulan-mıştır.

Paşabahçe kadınları dire-nişleri sonunda toplumsal üretimlerini tanıdılar. Onlar-ca yıldır doğasal üretimi ile tanınan kadınlar, toplumsal üretimlerinin katkılarını ya-şadılar. Ne güzeldir yaşamı yaşayarak öğrenmek. Ne ağırdır faturası!... Ne kalıcıdır!... Ne güzeldir mücadeleyle alı-nan haklar ve ne sınırsızdır!... Sınırını koyan eylemin haklı-lığı kadar önemli olan yürek-li direniştir. Artık, ne erkek

kadının önündedir ne de ka-dın erkeğin önüne geçmiştir. Bu mücadele sonunda, el ele omuz omuza birlikteliğin so-mut eylemlilikleriyle kadın erkek yan yanadır. Kadın er-keğinin uğradığı haksızlığa al-gılayıp, acısını yüreğinde duyumsayıp onu yüreklendir-miştir. Gücüne güç katmıştır. Günlerce O, yorgunsa yorgun, açsa aç, korkuyorsa korkuyu yaşamıştır. Paşabahçeli ka-dın, Türkiyeli kadına artık toplumsal üretimi olduğunu, bir varlık olduğunu, gücünü göstermiştir. O kadınları, o in-sanları hak için verilen müca-dele güçlü kılmıştır. Hak alınırsa onur olur gerçeğini görmüşlerdir. Paşabahçe ka-dınlarına merhaba! Kadını er-keği yok, hak arama mücadelesinin, insanları soy-lu yapan yürekleridir!

Bu yayılış giderek boyut kazanacaktır! Kadınlar artık işsiz, bunalımlı, eşlerle yaşa-mak yerine, iş sahibi umutlu, aldığıyla geçinen, insan hak-lır çiğnenmeyen, demokrasisi göreceli olmayan bir ülkede, sağlıklı gençler büyüten an-neler, mutlu eşler olacaklar-dır. Nasıl mı? Önyargısız, sorunların bilincinde, onları çözeceğini söyleyen toplum-sal örgütlerde buluşarak. Ya-rınlar çağdaş düşünen, güzel bir yaşam isteyen bizlerin, ça-baları ve kararlarıyla kurula-caktır.

Kadınların mücadelesi sa-dece ekonomik mücadele ile sınırlı kalmamalı. İç mekân-lardaki başarının dış mekân-lara yansımalarının, direncinin solugunu duymalıyız. Tüm insanlar şunu görmeli. Kadın-sız insan hakları, barış ve de-mokراسi düşünülemez...

İş Kazalarının Önlenmesinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Mevzuatımızın Etkinliğini Önleyen Faktörler

Yard. Doç. Dr. Kadir ARICI
Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari
Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi

GİRİŞ

Ülkemizde iş kazalarının yüksek oranlarda seyrettiği ve her yıl binlerle ifade edilen ölümlü iş kazalarının olduğu bilinmektedir. İş kazalarının meydana gelmesini etkileyen çeşitli faktörler mevcuttur. İşyerlerinde işçilerin sağlık ve güvenliklerinin temin edilmesi maksadıyla işçi ve işverene çeşitli yükümlülükler, işçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatı ile düzenlenmiş bulunmaktadır.

İş kazalarının önlenmesi bakımından etkili olan faktörlerden birisi de, işçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatıdır. İşçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatımızın yapısı kazalar bakımından düzenleniş biçimine göre olayı olumlu veya olumsuz yönden etkileyebilir. Mevzuatın iş kazalarındaki rolü incelenirken tek başına değerlendirilmeye tabi tutulmasının doğru olacağını düşünmemektediriz. Aslında ülkemizde mevzuatın niteliği ve niceliği kadar, uygulamada etkinliğini önleyen faktörlerle birlikte değerlendirilmesi daha doğru olacaktır.

Biz bu çalışmamızda, iş kazalarının önlenmesinde hukuki normların etkinliğini, müessiriyetini, ele almak istiyoruz. İnanıyoruz ki en iyi kanuni düzenlemeler bile uygulamada çeşitli faktörlerin etkisi ile müessir olur veya olmazlar. Bu itibarla hukuk normlarının diğer faktörlerle birlikte ele alınması daha doğru olacaktır.

I. KAZALARIN ÖNLENMESİ BAKIMINDAN İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ MEVZUATININ DURUMU

İş kazalarının önlenmesi bakımından işçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatının durumu ve uygulamada yeterli olup olması önemli bir husustur. Şu halde mevzuatın etkinliğini önleyen faktörleri incelemeye öncelikle mevzuatın kendisi ile başlamak gerekir.

1. Mevzuatın Durumu ve Düzenlenişi:

İşçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatımız iş kazalarının önlenmesi de dahil işçinin sağlık ve güvenliğini koruyucu düzenlemelere yer vermiş durumdadır. Ancak, uygulamada yapı bakımından mevzuata baktığımızda büyük bir dağınıklık içerisinde olduğunu görmekteyiz. Yaklaşık onbeş kadar kanun, yirmidokuz tüzük, yirmi yönetmelik ve yedi milletlerarası sözleşme ve Anayasa ile birlikte mevzuatın

durumu, parça bölük oluşu, onun etkinliğini önleyen bir durum arz etmektedir.

Mevzuattaki dağınıklık işçi sağlığı ve iş güvenliği alanında yetkili ve sorumlu kamu otoritelerinin de farklı olmasını ortaya koymaktadır. Ayrıca, ilgili kamu otoriteleri arasında koordinasyonu sağlayacak koordinatör bir kamu idaresi de açıkça tesbit edilmiş değildir.

Mevzuattaki dağınıklık Anayasamızda konu ile ilgili düzenlemelerde de kendini göstermektedir. Anayasada işçinin sağlık ve güvenliği ile ilgili çeşitli hükümler bulunmakla birlikte (m. 49,50,56 gibi) açıkça devlet işçilerin sağlık ve güvenliklerinin sağlanması için gerekli tedbirleri alması ile ilgili bir düzenleme mevcut değildir. Aynı dağınıklık işyerlerinin kuruluş ve işletme izinlerinin alınması, denetlenmesi gibi konularda bakanlık, belediye gibi farklı idarelere yetki ve görev dağıtımı yapılarak kamu idarelerinin organizasyon ve görevlendirilmesinde de mevcuttur.

Mevzuatta düzenleme alanı bakımından yaklaşıldığı zaman konunun iş kanunları ile en teferruatlı bir biçimde düzenlendiğini görmekteyiz. Halbuki iş kanunlarının kapsamı belirlidir. Kapsam dışında bulunan iş ve işyerleri bakımında bu kanunlardaki ilgili hükümlerin bütünüün uygulanması söz konusu değildir.

İş kazalarının önlenmesi bakımından bu dağınıklığın olabildiğince ortadan kaldırılmasını, yetkili ve sorumlu kamu otorite ve idarelerinin belirlenmesi ve çalışma hayatının bütünüü kapsama alacak bir “**İşçi sağlığı ve iş güvenliğinin korunmasına dair**” genel ve temel kanunun hazırlanarak yürürlüğe sokulmasında fayda olduğuna inanmaktayız. Bu şekildeki bir kanun, işçi ve işveren ve üniversitelerin görüşü alınmak ve ilgili kamuoyu önünde yeterli bir tartışmaya imkan verilmek suretiyle hazırlanırsa daha etkili olacaktır.

2. Mevzuatın Uygulanması ve Denetimi

Konu ile ilgili mevzuatın bütünüyle yetersiz ve eksik olduğunu söylemek mümkün değildir. Mevzuatın etkinliğini tesir eden faktörlerden bir diğeri de mevzuatın uygulanma biçimidir.

Mevzuattaki dağınıklık, özellikle görevli idarelerin dağınıklığı uygulamada da birliği ve etkinliği önlemektedir.

Mevcut mevzuatın uygulanması ne ölçüde başarılı

■ olmaktadır? İşyerlerinin yüzde kaçını kurma ve işletmesi almak suretiyle faaliyete geçmekte ve bu belgeleri almaksızın faaliyetine devam eden ne kadar işyeri bulunduğu dair araştırma ve denetim sonucuna dayanan rakamlar mevcut değildir. İş kazalarının önlenmesi bakımından kuruluş ve işletme izni alabilmek için mevzuatın aradığı şartlar sağlandığında kazaların oranında büyük bir azalma görüleceği ortadadır.

Mevzuatın uygulanması bakımından işverenlerimizin konuya fazla bir önem vermedikleri bilinmektedir. Bu durumda mevzuatın uygulanmasını sağlayıcı denetim faaliyetlerindeki etkinlik ve uygulama açısından önem taşımaktadır.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde mahalli idarelere (Belediyelere) yetki devrini düzenleyen 14.6.1989 tarih ve 3572 sayılı “**İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun**” ile getirilen yeni düzenlemenin merkezî idare denetimine göre daha başarılı sonuçlar getireceğini zannetmiyoruz. Aslında uygulama üzerinde durabilirse, politizasyona uygulama kurban edilmez ise, Belediyelerin olaya girmesi ile hiç olmazsa, işletme belgesi alma ve işyeri açma uygulamalarının başarı şansı artacaktır.

Çalışma hayatının denetim görevi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına verilmiştir. Ancak Bakanlığın denetim teşkilatı işyerlerimizin sayısı ve bünyesine göre yeterli değildir. Ayrıca, denetim elemanlarının özlük bakımından teknik olup olmadığı yönüyle bir ayırım yapılması mümkün değildir. Özellikle mühendis ve tabip gibi uzman elemanların teftiş kurulu kadrolarında tutulmasında güçlük çekilmektedir. Kazaların önlenmesi bakımından teknik donatım denetimini yapacak yetmiş teknik elemanlara ihtiyaç vardır. Bu sebeple de işyerlerimizde ihtiyaç vardır. Bu sebeple de işyerlerimizde teknik denetimin yetkili uzman denetçilerce yapılamadığı, bu durumda kaza ihtimalini artırdığı bilinmektedir.

Denetimlerde yol gösterici ve özendirici olmak gerekir. Ayrıca mevzuatın eksikliklerinin de tesbit yollarından birisi de denetim yoludur. Denetim elemanlarının iyi eğitilmesinin sağlanması uygulamanın teşviki yanında mevzuatın yetersizliklerinin tesbitinde de yardımcı olacaktır.

Mevzuatın uygulanmasını etkileyen bir başka faktör ise mevzuatın ihlal edilmesi ile ilgili müeyyidelerin yeterli olup olmamasıdır. Ülkemizde para cezası şeklinde getirilen müeyyideler özellikle enflasyonun süreklilik kazanması durumunda kısa zaman içerisinde müeyyide özelliğini kaybetmektedirler. Hapis cezası, işyerinin kapatılması gibi cezaların mevzuatı ihlalde ısrar edenler için birer müeyyide olarak getirilmesi gerektiği görüşündeyiz. Müeyyideler düzenlenir iken niteliğine uygun düzenlemeli yarı caydırıcılık özelliği korunmalıdır.

İşyerlerinde şikayete bağlı denetimler ülkemizde istihdam teminatının yeterli olmaması (İş Kanunu m.13 ve 24 7'deki yetersizlikler) sebebiyle uygulamaya konulamamaktadır. Özellikle sendikası işyerleri bakımından bu durum iş kazalarının başlıca sebepleri arasındadır.

II. MEVZUATIN ETKİNLİĞİNİ ÖNLEYEN MEVZUAT DIŞI FAKTÖRLER

Mevzuatın etkinliğini önleyerek kazaların oranına tesir eden mevzuatın dışında muhtelif faktörlerden söz etmek durumundayız. Bu faktörler işyeri ile sınırlı olabileceği gibi makro seviyede işyeri dışında da olabilmektedirler.

1. İşyeri ile ilgili Faktörler

Ülkemizde işyerlerinin büyük ölçüde küçük ve az işçi çalıştıran birimler olması mevzuatın uygulanma ve denetimini güçleştiren en önemli faktördür. Yapılan araştırmalar ülkemizde 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işyeri sayısının henüz on bine varmadığını ortaya koymaktadır. Bir milyonu geçen işyeri sayısının olduğu bir ülkede işyerlerimizin bu bünyevi durumu dikkate alınmalıdır.

İşyeri yapısına bağlı olarak işyerlerimizin büyük çoğununda işçi sağlığı ve iş güvenliği kurulları kurulamamaktadır. (Mevzuat bu konuda asgari 50 işçi çalıştırma şartı aramaktadır). İşçi sağlığı ve iş güvenliği kurullarının tertibinde işveren temsilcilerinin fazla olması, kurulların işletme ve seviyesinde koordinasyonunun sağlanmaması ve kurul raporlarının değerlendirilememesi de bu arada sayılmalıdır.

İşyerlerimizin çoğunun gerçek şahıs teşebbüslerinden oluşması, otoriter anlayışa sahip bulunması, modern işletmecilik anlayış ve organizasyonunu benimsemeyen bir tavır sergilemeleri mevzuatın müessiriyetine tesir etmektedir.

Mevzuatın müessiriteğine tesir eden bir başka faktör işçilerimizin bünyesidir. Ülkemizde işçilikte henüz ilk üç kuşak aşılıp değildir. İşçilerimizin büyük ekseriyeti tarım kesiminden sanayi kesimine akan fazla işgücünden oluşmaktadır. Kalifiye işçi oranı düşüktür. Çoğununda eğitim ve seviyesi düşük olduğu için sanayi hayatının getirdiği risklerden habersizdir. Tehlikenin idraki içerisinde olmadıkları için çoğu kez koruyucu malzemeleri bile kullanmamaktadırlar. Çalışma hayatında cehalete dayalı bir cesaretle çalışırken kazayla sıkça karşılaşan kesim arasında bu tip işçiler vardır.

2. Diğer Faktörler

Kaza oluşumuna tesir eden mevzuatın uygulanması da etkileyen çeşitli faktörler mevcuttur. Bu faktörleri ana başlıklar halinde nedenleri ile açıklamak istiyoruz.

1. Sendika Hakkının Kullanılması Sendika Kurma, Üye olma ve Sendikal hak ve hürriyetlerin (Anayasa m. 51, 52, 53, 54) hayata geçirilmesi iyileştirilmesi ve işçinin ücret ve sosyal haklarının korunması bakımından etkili bir faktördür. Ücret ve sosyal hakları korunan işçi daha iyi beslenme, daha iyi dinlenme ve daha sağlıklı bir yaşama ve çalışma ortamına kavuşmada önemli mesafeler alabilecektir.

Kendi kendine yardım aracı olarak sendikalar toplu sözleşme hakkını kullanarak iş kazalarının önlenmesini sağlayıcı bir takım güvenlik tedbirlerinin işverence alınmasını sağlayabileceklerdir. Ayrıca, sendikalar yolu ile işyerlerinin şikayete bağlı denetimi de daha kolay ve istihdam teminatı bakımından daha az riskli olarak sağlanabileceklerdir.

Ülkemizde sendikalaşma oranının düşük olduğu, sayının henüz sigortalı işçi sayısının yarısı civarında seyretmesinden anlaşılmaktadır. Sendikası işyerlerinde kaza riski bu sebeple daha fazla olabilmektedir.

2. Sosyal Güvenlik Hakkı

Ülkemizde sosyal güvenlik bakımından kazaları da

İlgilendiren önemli bir eksiklik giderilebilmiş değildir. Bu eksiklik işsizlik sigortasının kurulamamış bulunmasıdır. Özellikle istihdam teminatının yeterli olmaması, sürekli bir enflasyona bağlı olarak işsizliğin ülkemizde yüksek oranda seyretmesi işsizliği büyük bir risk haline getirmektedir. Artan derecedeki işsizlik riskine bağlı olarak iş bulmada büyük güçlüklerle karşılaşan işçilerimiz-özellikle de vasıfsız işçiler-mevcut işlerini her hal ve şartta koruma durumuna gitmektedirler. Bu durum onları lüzumundan fazla atılgan, cesur duruma sokmakta, hatta işverene yaranma yarışına dahi girebilmektedirler. Bu tür çalışma önemli bir kaza saiki oluşturmaktadır.

Sigortasız çalışanlar için ise durum daha da vahimdir. Çünkü bu kesim kazanın sonuçlarına karşı da korumasız durumdadırlar. Ayrıca, bu kesimde kamuoyuna bildirilmeyen yüzlerce kazalar olmakta ve çok sayıda işçi de sakat kalmaktadır. Sosyal sigorta mevzuatının, işsizlik sigortası dahil etkinliği kazaların önlenmesi bakımından da yararlı olacaktır.

3. Diğer Faktörler

İşçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatının etkinliğini önleyen diğer faktörler arasında eğitim faktöründen de söz etmek lazımdır. Aslında hem işçinin hem de işverenlerin kazaların önlenmesi bakımından eğitilmelerinde büyük fayda bulunmaktadır. Kazalara karşı eğitim bütün kazalar için yapılacak bir genel eğitime bağlı olarak iş kazalarına karşı özel eğitimle destekli olarak sağlanmalıdır. Bu konuda işçi-işveren ve devletin işbirliği ve dayanışma içerisinde olmasından büyük fayda vardır.

Eğitimin faydalı olabilmesi ve mevzuatın müessiriyeti için yapılması gereken bir başka şey araştırmadır.

Araştırma ile bütün iş ve işkolları için ayrı ayrı kaza sebeplerinin ortaya konulması, insanımızın bünyesine uygun ergonomik araştırma sonuçlarına bağlı alet araç gereç ve koruyucuların tesbiti ve denenmesi sağlanmalıdır.

Kazaların önlenmesi için eğitici araç, gereç ve malzemenin hazırlanması araştırma sonuçlarına dayandırılmalı ve sürekli olarak bu şekilde desteklenmelidir. Gelişmiş ülkelerden ithal edilen teknolojinin getirdiği riskler en kısa zamanda çalışanlara duyurulmalı ve onlar bu risklere karşı bilgilendirilmelidirler. Eğitim ve araştırma çalışmaları kapsamında yurtdışında bu konudaki araştırmalardan da vakit kaybetmeden haberdar olunacak şekilde milletlerarası temaslar sağlanmalıdır.

Araştırma ve Eğitim konusunda uzman kamu kuruluşları idari ve mali bakımlardan özerk olarak faaliyete geçirilmelidir. Bu çalışmalar için İSGÜM'ün geliştirilmesi ile yola çıkmak iyi bir başlangıç olabilir.

SONUÇ

İş kazalarının sebepleri, kazanın oluşumunu etkileyen

faktörlerin bilinmesi kazaların önlenmesi bakımından büyük önem ve değer taşımaktadır. Kazaların görüne görüne gelmesi işyerinin düzeni, makinaların durumu ve işçinin yeterince koruma konusunda bilgi ve malzeme ile teçhiz edilmemiş bulunması ile oluşmaktadır.

Kazaların önlenmesinde mevzuatın iyi düzenlenmiş bulunması yanında, uygulamanın iyi denetlenmesi de önem taşımaktadır. Bu konudaki mevcut eksiklikler bir an önce çıkartılacak bir Genel İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kanunu ile giderilebilirse sonuç olumlu olacaktır.

İş kazalarının önlenmesi bakımından ülkemizde mevzuat kadar yukarıda sözünü ettiğimiz diğer faktörler önem taşımaktadır. Bu faktörler dikkate alınmaksızın mevzuatın işlerliğini sağlamak mümkün olamaz. Yukardaki faktörlerin etkisini kısa dönemde ortadan kaldırmak güçtür. Hatta işlerlik bakımından yapılması gereken öncelikle zihniyet değişimini sağlayıcı eğitim daha sonda da işçi-işveren ve devletin üçlü işbirliği ile meselenin üzerine gidilmesidir. Çalışma hayatımızın özellikleri düşünüldüğünde devletin öncülüğü ve önderliğindeki bir işbirliği ile mevzuat dışı faktörlerin mevzuatın işlerliğine olan olumsuz etkisi kısa zaman içerisinde azaltılabilecektir.

Mevzuattaki dağınıklık ta giderilir ise mevzuatın işlerliği artırılabilecek; bu artış ölçüsünde de mevzuatın kazaları önleyici etkisi fazlalaşacaktır.

FAYDANILAN ESERLER

— AKBULUT, Turhan: Uygulamalı İşçi Sağlığı, Samsun 1986

— AYGÜN, İsmail Necdet : Sağlık Sosyal Ekonomi ve Hukuk Yönleriyle İş Kazaları, Ankara 1976

— CRANDALL, Robert W.-LAVE, Lester B. (Ed): The Scientific Basis of Health and Safety Regulations Washington 1980.

— ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI : İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Sempozyumu, 4-10 Mayıs 1989, Ankara 1990.

— EGE, Rıdvan: Acil Yardım ve Kazalar, Ankara 1984.

— ILO: Accident Prevention, Geneva 1983.

— PETROL-İŞ: İşyerinde Tükenen Yaşam, Doğan Kardeş Matbaası, Tarihsiz.

— SÜZEK, Sarper: İş Güvenliği Hukuku, Ankara 1985.

— TOPUZOĞLU, İsmail: Çevre Sağlığı ve İş Sağlığı, Ankara 1979.

— TİSK: Çalışma Raporu-17. Genel Kurul, Ankara 1989.

(İşçi Sağlığı ve İşgüvenliği Bülteni'den
- Eylül 1991 Sayı : 25 - Alınmıştır).

İstanbul'a Özel Vergi Yöntemi

İSMAİL SADIK

A.Ü. Açıköğretim Fak. Basın Danışmanı

BİR genelev patroniçesi-nin, 1990 yılı vergi rekortmeni olması; en büyük toplumsal ağrımızı, tekrar gündeme getirdi.

Açıköğretim Fakültesi Dekan Yardımcısı, eski bir gazetecidir. Eskişehir Sakarya'da yıllarca birlikte çalıştık. Şartlar yüzünden yollarımızın ayrılıp tekrar, ANADOLU ÜNİVERSİTESİ'nin ayrı bölümlerinde bizi birleştirmesini, bir yana bırakırsak; dostluğumuz çeyrek asırdır sürüyor. O Eskişehir'de ben ise Ankara'dayım,

Açıköğretim Bürosu'na yaptığı "sürpriz ziyaret"lerden birisinin sonunda, beraber olduğumuz bir yemekte, "özel şeyler" konuşup, Ankara'yı yaşamak yerine; nedense "Türkiye'deki vergi kaçakçılığı"nı konuştuk geçenlerde.

Dedi ki arkadaşım: "Biliyor musun? Eskişehir'de 48 dairesi olan bir iş adamının, önceki yıl ödediği emlak vergisi 4 milyondur."

Ben de oturduğumuz Meteoroloji semtinde; 1970'li yıllarda lüks olmayan bir küçük daire için, bin liraya yakın emlak vergisi öderken; Kütüçüalibey caddesindeki parklı bir alana bakan, 14 daireli bir apartman sahibi hacının; 2 bin 500 lira emlak vergisi verdiğini, anlatma durumunda kaldım.

Yeni değerlendirme ölçüleri getirilince; çok önemli oranda yerel yönetimlerimiz, emlak vergilerinden gelir sağlamalarına rağmen; hâlâ gereken sonuca ulaşamamıştı.

Emlak vergileri, ideal anlamda olmasa da; yine-iyi kötü ödeniyordu. Ama, ticarî ve sınai alanlardaki vergi kaçakçılığının nasıl önlenebile-

ceği; özellikle Anadolu'muzu sömüren İstanbul'daki bazı iş adamlarımızdan "toplumsal zekât"ın, hangi yöntemle alınabileceği yolundaki görüşünü; bir bilim adamı olarak, öğrenmek istedim kendisinden.

"Değişik bir yöntemle bu sorunun çözümlenebileceğini" söyleyen arkadaşım; daha sonra dedi ki:

"İstanbul, vergi konusunda Türkiye'mizin nirengi noktasıdır. Sorun, burada çözümlenebildiği takdirde, ülke genelinde de vergi kaçığının önlenmesi mümkündür. Önce, kaçakçılık batağının kurutulması gerek. Bunun için de İstanbul'da tamamen, Maliye Bakanlığı konumunda; özerkliği ve yetkisi olan bir özel maliye örgütü oluşturulmalıdır. Bu yapılmadığı takdirde "Türkiye Vergi Cenneti" olmayı sürdürür. Üretim ve ticaret merkezi olarak, devletimizi yönetenlerin ve maliyecilerin İstanbul'a çok dikkat etmeleri gerekir."

KAYIT DIŞI İŞYERLERİ

İSTANBUL Defterdarlığı'nın, geçen yıl yaptığı bir araştırma sonucu; ortaya çıkan tablo ürkütücüdür. Bu büyük ilimizin, nasıl kaçakçılık merkezi olduğunu göstermesi bakımından da düşündürücüdür.

Yedi vergi dairesi bölgesinde sonuçlandırılan toplu yoklamalarda; denetlenen 132 bin 615 işyeri arasında, 8 bin 285 mükellefin vergi dairelerinde kaydı bulunmadığı ortaya çıkmıştır.

Kayıt dışı, faaliyette oldukları halde vergi ödemeyen bu iş yerlerinin yanı sıra; milyonlar belki de trilyonlar kazanıp, zarar gösteren ya da "dış kirası" gibi, devlete sadaka mi-

sâli vergi ödeyenlerin sayısını da dikkate aldığınızda; ne kadar büyük bir toplumsal ve ekonomik sorunla karşı karşıya olduğumuz daha güzel anlaşılacaktır.

DENETİMDEN KAÇMANIN İLGİNÇ USULÜ

ANKARA'da geçen aylar, Maliye ve Gümrük Bakanlığı müfettişlerinin yaptığı denetimler; bazı iş adamlarımızın, hâlâ, nasıl bir işportacı zihniyetiyle ticaret yaptıklarını ortaya koyan, yeni bir örnektir.

Maliyecilerin denetimini duyan bir çok esnaf, "cenazeleri olduğunu" belirten yazıları, kapılarına asarak; ortadan kaybolmuştur. "Defterim yandı" numarası yaparak; vergi kaçırıcılara şimdi de "Cenaze yutturmacası"yla denetimlerden kaçanlar, eklenmiş bulunuyor.

"Cenazesi olduğunu" ileri sürerek; maliyecileri atlatmaya çalışanların; mağazalarını kapatırken, içeride ışıkları açık bıraktıkları, çamaşır ve buzdolabı gibi, ithal eşyalarını dışarıda unutmaları da olayın bir başka komedi tarafı.

YERALTİ EKONOMİSİ

KAYIT dışı ekonomi ile vergi kaçığının ülkemizde dev boyutlara ulaştığını söyleyen Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof.Dr.Osman ALTUN'a göre; 1990'da 45 trilyon 446 milyar 742 milyon vergi toplanmasına rağmen; verilmeyen vergi oranı yüzde 10'dan fazla.

MİLLİYET'in, Saym ALTUĞ'un "yeraltı ekonomisi ile ilgili araştırmalarını kapsayan kitabı"na ilişkin bilgi içeren haberinde,

kayıt dışı ekonominin, tüketime yöneldiği" açıklandı.

Kitabında, Türkiye'mizde vergi kaçakçılığının, hangi yöntemlerle ve nasıl yapıldığı ayrıntılı biçimde belirlen bilim adamımızın "tesbit"ine bakalım, şimdi de:

"Kaçırılan vergilerle, ülkemizde her yıl 12 üniversite ya da 50 Cerrahpaşa Hastahanesi'nin yapılması mümkün.."

DEVLETİ SOYAN SOYANA

ALARKO Holding Yönetim Kurulu Başkanı İshak ALATON'un MEYDAN gazetesinde yayımlanan açıklaması; vergi kaçakçılığının toplumumuzda vergi kaçakçılığının ne kadar korkunç hale geldiğini vurgulaması bakımından, çok önemlidir. Bakınız ne diyor Sayın ALATON:

"Meclisimizde apartopar geçirilen yasalar, bazı kişilerin ekmeğine yağ sürüyor. Yeni zenginler türetiyor. Türkiye ekonomisini perişan ediyor. Yerinde kullanılmayan kredilerle devletimiz adeta soyuluyor. Alınan bu kredilerle Doğu'ya yatırım yerine, İstanbul'da, İzmir'de köşkler ve villalar yapıyor.

Vergi sistemimiz aksak. Ücretlilere yüklenen vergi çok yüksek. Bu yüzden de çalışanların yaşama düzeyi çok düşük. Bir ücretli, yüzde 50'nin üzerinde vergi ödüyor. Bu, büyük bir haksızlık. Hep, kümesdeki kazlar yolunuyor."

Türkiye Odalar ve Borsalar Konseyi toplantısında Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Yalım EREZ'in bu sözlerine ne demeli?

"Ben 5 milyon lira değerinde bir tabloyu almaktan acizim. Milyarlar ile tablo almanın sırrı nedir? Bu açıklansın. Bu adaletsizliktir. Ben devlete vergi vermekten dolayı pişmanlık duyuyorum. Böyle giderse, üyelerime çağrı yapacağım: Dükkanlarını kapatıp, sokağa tezgâh açsınlar."

UYARILARA DİKKAT

Bu iki ünlü iş adamımızın, söyledikleri, gözardı edilemez. Devletimizi yönetenler, yapılan uyarıların üzerine bir "nokta" koymalı ve İstanbul'u çok özel bir bölge gibi kabul ederek; kaçakçılığı asgari hadde indirecek yeni bir reform paketi için; derhal harekete geçmelidirler.

Demirel: "Herkes sosyal güvenlik sağlanacak"

(Baştarafı 7. Sayfadan)

ilgilenecek diye mahkemelere götürmek, 100 sene önceki kafadır" dedi diye konuştu.

ÇALIŞMA HAYATI VE İLO NORMLARI

Süleyman Demirel, yeni yapılacak Anayasa'da İLO sözleşmelerindeki hükümlerin yer alması, çalışanların sendikalaşma hakkına sahip olması, toplu pazarlık hakkı işlemliyorsa, işletilmesi gerektiğini söyledi:

Filedelfiya bildirgesi ile İLO'nun bazı sözleşmelerine değinen Demirel, bunlardan işlemliyen varsa işleteceklerini kaydetti. Demirel, bu sorunu Anayasaya, "Türk çalışma hayatı İLO ilkelerine uydurulur" şeklinde tek bir madde koyarak halledeceklerini de ifade etti.

DYP'NİN ALTIN ÜÇGENİ

Daha sonra, partisince hazırlanan 'altın üçgen' grafiğini sendikacılara göstererek, bunun bir köşesinde, 'özgür ve güçlü sendikacılığın', bir köşesinde 'anlayışlı işverenin' ve diğer köşesinde de 'demokrat devlet babanın' yer aldığını bildiren Süleyman Demirel, 'altın üçgen' içinde yer alan konuları şöyle açıkladı:

"Herkes iş, yeterli ücret, sağlıklı çevre, işten çıkarmaya son, her çalışana konut, her çalışana grev hakkı, her çalışana özgür sendika, sağlıklı işçi - sağlıklı işyeri, devlet - sendika - işveren elele, yaygın, parasız ve kaliteli eğitim, her çalışana toplu pazarlık hakkı, İLO standartlarında çalışma hayatı, çağdaş - yasaksız Anayasa ve yasalar, yaygın, etkili ve kalıcı sosyal güvenlik, yaygın, parasız ve kaliteli sağlık hizmeti, iyi organizasyon - iyi yönetim - en yüksek verim ve işsizlik sigortası".

Demirel sözlerini, "bunun dışında kalan, arzuladığınız varsa, boş yer kalmamış ama, altına bir yere ekleriz. Gönülüm ve zihnim sizinle" diyerek tamamladı.

Demirel, Türk-İş Genel Merkezi'nden ayrılırken, Keçiören Belediyesi'nden çıkarılan bir grup işçi de pankartlarla gösteri yaptılar. Demirel, işçilere, konuyla ilgileneceğini bildirdi.

DYP Genel Başkanı, daha sonra Best Otel'de sendikacılara bir öğlen yemeği verdi.

DYP Lideri Demirel, yemekte de bir konuşma yaparak, çeşitli konulara değindi.

Kredi maliyetlerinin yüksekliğinden sözeden ve bu kadar yüksek kredi maliyetinin bulunduğu ortamda dünya ile rekabet ederek, sanayileşmeyi gerçekleştirmenin "fevkalade güç" olduğunu kaydeden DYP Lideri, "Türkiye'de pek çok şeyi birden düzeltme ihtiyacı ile karşı karşıyayız" dedi.

GELECEK YILLARI KAYBETMEYELİM

Demirel daha sonra şöyle konuştu:

"Türkiye enflasyon sorununu halletmedikçe, diğer sorunların hiçbirini halledemez. Bütün şikayetlerin kökünde o vardır. Bizim yapmaya çalıştığımız şey, ey ahalî oy verin, ne istiyorsanız yapalım, degildir. Yapmaya çalıştığımız şey, gelin önümüzdeki yılları kaybetmeyelim. Türkiye hesabını kitabını dağıtmıştır. Gelin bunları toparlayalım, olaydır. Gelin bütçeyi denkleştirelim. Bu kadar büyük açıklarla bir yere varamazsınız. Aslında sizin yaptığınız iş Türkiye'yi borçlandırmaktır."

Demirel, Türkiye'nin hesabını, kitabını yeniden toparlaması ve yeniden akıllı bir ekonomi politikası ile bunun tatbikine girmesi gerektiğini kaydetti. DYP lideri, böyle bir politikanın sonucunun, tek rakamlı, enflasyon, büyüme, gelir dağılımını düzeltecek vergi, ücret ve taban fiyatı politikaları olduğunu vurguladı.

"Sizi 2 bin yılında doyuracağız" gibi yaklaşımların bir anlamı olmadığına işaret eden Demirel, sonucu yoksa yapılan işlerin yanlış olduğunu, sonucun halkın huzuru ile ölçüleceğini anlattı. Demirel, insan doğasının daima müspete çalıştığını belirterek, "çoguñluk gayri memnunsanız, yaptığınız iş doğru değildir. Biz istiyoruz ki Türkiye bugünkü sıkıntılı durumundan çıksın, şikayetler azalsın" dedi.

DÜZELTME DÖNEMİ BAŞLIYOR

Demirel sözlerine şöyle devam etti:

"Türkiye'de herkese yetecek ekmeğin olduğuna kaniyiz. Bütün iş o ekmeği herkese vermektedir. Devlet olarak siz ortamını yaratın, kişi ekmeğini taştan çıkarır. Bizim istediğimiz o ortamın yaratılmasıdır. Siyasetten başka hiçbir kimse o ortamı yaratmaz. O ortamda bozulmuşsa siyaset iyi işlemedi demektir. Siyaset bozar, siyaset düzeltir. Bozulma devri bitti, düzeltme dönemine giriyoruz. Türkiye yeniden yıllarını kaybetmemeli ve yeniden imar ve inşasını yapabilmeli, büyük sorunlarının üzerine eğilebilmelidir. Bunların tümünü müsbet şekilde halledilebilir, halka şevk gelmelidir. Bu şevk halkı da iktidarları da başarılı kılar"

Demirel, bugün aradıkları şeyin ülkeyi içine düştüğü durumdan çıkarmak ve ileri ufuklara götürmek olduğunu belirterek, Doğru birdir. Doğruyu söyleyelim, doğruyu yapalım. Parolamız budur" dedi.

Eylül'91 Gıda Harcaması...

• Seçim öncesinde fiyat artışlarında sıçrama: Gıda harcamasındaki aylık artış % 6.0. Dört kişilik ailenin gıda harcaması Eylül'91 fiyatlarıyla 878.790 liraya ulaştı.

• Bu ayki fiyat artışlarının aile bütçesine yüklediği ek harcama 50.028.— lira. Ekmeğe yapılan 100 liralık zammın aile bütçesine yansımaları 17.307.- lira

Ülkemizde uygulanmakta olan sosyo ekonomik politikanın ayrılmaz bir parçasını oluşturan fiyat artışları seçimlerin hemen öncesinde ivme kazanarak Eylül'91 de yüzde 6.0 düzeyine çıkmıştır. Anımsanmayacağı üzere geçtiğimiz son iki aydaki fiyat artışları Ağustos'ta 2.4, Temmuz da ise 2.6 olarak gerçekleşmişti.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından yapılan çalışmanın sonucu aylık gıda harcamasındaki tutarın Eylül'91 de 878.790.— liraya ulaştığını göstermektedir. Bir başka deyişle, çalışanlar mutfak harcaması için bu ay 50.028 lira ek harcama yapmak zorundadır. Eylül'91 gıda harcaması araştırmasının en çarpıcı sonuçlarından biri ekmeğe yapılan 100 liralık zammın aile bütçesine bir ayda 17.307.— TL. ek harcama yüklediğini ortaya koymasındır.

Aşağıdaki tabloda Ankara'da yaşayan farklı yaş gruplarındaki dört kişilik bir ailenin yeterli, sağlıklı ve

Bazı Gıda Maddeleri	Ağustos'91	Eylül'91	Artış (%)
Yumurtda (Tane/TL)	280	475	69.6
Mercimerk (kg/TL)	4100	4900	19.5
Ekmek (kg/TL)	2500	2857	14.3
Pirinç (kg/TL)	4000	4500	12.5
Süt (kg/TL)	2500	2800	12.0
Zeytinyağ (kg/TL)	10500	11600	10.5
Zeytin (kg/TL)	14000	15000	7.1
B. Peynir (kg/TL)	14000	15000	7.1

dengeli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarları sunulmaktadır.

Buna göre, Aralık'90 dan bu yana dokuz aylık dönemdeki artış yüzde 41,7 olarak gerçekleşmiştir. Diğer bir ifadeyle yılbaşına göre gıda fiyatlarındaki artıştan dolayı Eylül'91 de yapılması gereken ek harcama 258.720.— liraya ulaşmıştır.

Eylül'91 ayında yapılan piyasa belirlemeleri, geçtiğimiz aylarda mevsim koşullarına bağlı olarak görece düşük gerçekleşen fiyat artışlarının seçim öncesinde bir sıçrama yaptığını göstermektedir. Yukarıdaki tab

loda da görüleceği gibi aile bütçesinde önemli bir ağırlığa sahip olan ekmeğin fiyatı bir ayda yüzde 14,3 artarken, bazı gıda maddelerinin fiyatları ise şu anda artmıştır. Sütün fiyatı yüzde 12.0, mercimeğin fiyatı yüzde 19.5, pirincin fiyatı yüzde 12.5 artarken, bir takım spekülasyon hareketleri sonucu yumurtanın fiyatı ise rekor düzeyinde bir artışla yüzde 69.6 olarak gerçekleşti.

Ülkemizde son dönemde yaşanan 'seçim ekonomisi'nin etkilerinin önümüzdeki dönemde fiyatlara yansımalarının beklendiği gözönüne alındığında, fiyat artışlarında bu ay görülen ivmenin sürmesi beklenebilen bir gelişme olmaktadır.

Başta çalışan kesim olmak üzere ülkenin hemen tüm kesimlerini doğrudan etkileyen fiyat artışları, özellikle gıda maddeleri bakımından ayrı öneme sahiptir. Bir yandan elde edilen gelirin yetersizliği, öte yandan günbegün devam eden fiyat artışları, yaşama standartının düşmesine yol açan faktörlerdir.

EYLÜL'91 GIDA HARCAMASI

	Aralık'90	Ağustos'91	Eylül'91
— Yetişkin İşçi	211.398.—	281.589 —	297.330 —
— Yetişkin Kadın	132.165.—	175.329.—	186.516 —
— 15-19 yaş grubu çocuk	167.640 —	224.994 —	239.646 —
— 4-6 yaş grubu çocuk	108.867 —	146.850 —	155.298.—
TOPLAM	620.070.—	828.762.—	878.790.—

HABER-İŞ İSTANBUL YÖNETİCİLERİ İÇİN SEMİNER DÜZENLENDİ..

Haber-İş Sendikasının düzenlediği Şube Sekreterleri ve Şube Mali Sekreterleri Sendikacılık Semineri 26-28 Eylül tarihlerinde İstanbul Olcay Oteli'nde yapıldı.

Seminerde bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa Başoğlu** gelişen her geçen gün güçlenen HABER-İŞ'in seminerler sayesinde gücüne güç kattığını ifade ederek şunları söyledi:

“Sendikacılık zaten Uluslararası bir dayanışmadır, hemde Ulusal dayanışmadır. Zaten bunun bir örneğini burada görmekteyiz. TÜRK-İŞ'deki görevim vesilesiyle Türkiye'nin her bölgesinde eğitim çalışmalarını yaymaya çalışıyoruz. Seminerlerimiz TÜRK-İŞ ve bağlı sendikaların eğitim programlarına göre de devam edecektir. Bilmeden sendikacılık yapmak mümkün değildir. Artık Türkiye'de Dünya'daki gelişmelere ayak uydurarak bilinçli ve kararlı sendikacılık yapmak zorundadır”.

Seminere katılan yabancı sendikacılar “**Alman Posta İşçileri Sendikası ve Alman işçi hareketinin**” tarihçelerini kursiyerlere anlattı. Seminere katılan **Sosyal Güvenlik Uzmanı Selahattin Turla** “Sosyal Sigortalar mevzuatı”, Hacettepe Üniversitesi Öğretim üyelerinden **Kunter Ataç**'da İş Hukuku konularını kursiyerlere anlattı. TÜRK-İŞ I. bölge temsilcisi **Faruk Büyükkuçak**'da seminer boyunca kursiyerlere değerli bilgilerinden faydalanma imkanı sağladı.

Seminerin açılışında HABER-İŞ Genel Başkanı **Mehmet ERBAŞ** yaptığı konuşmada HABER-İŞ'in bu tür eğitim programlarının süreceğini belirtti ve yeni başlayan toplu iş sözleşme çalışmaları hakkında bilgi verdi.

Seminere katılan Alman ve Avusturyalı Posta İşçileri sendikası yöneticileri de bulundu. Yabancı konuklar Alman İşçi Hareketi hakkında bilgi sundu.

TÜRK-İŞ TÜRK-SEN İÇİN ÖZEL SEMİNER DÜZENLEYECEK

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu her ay TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezinde düzenlenen “Temel Sendikacılık Seminer”lerine KIBRIS'tan 4 kursiyerin katılmasına, ayrıca TÜRK-SEN için Samsun'da 2 özel seminer yapılmasına karar verdi.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üye kuruluşlara düzenleyecekleri ulusal düzeydeki seminerleri için Kıbrıs'tan kursiyer çağırılmasının yararlı olacağını tavsiye etti.

YILMAZ “Anayasa ve yasalarda değişiklik isteklerimiz, pek çok yan sorunun da çözümünü sağlar”

(Baştarafı 3. Sayfada)

— Tarım işçileri yasal güvenceye kavuşturulmalı, İş Kanunu kapsamına alınmalıdır.

— **Kamu işveren sendikaları kapatılmalıdır.**

— Kamu kesiminde sendikalaşmayı engelleyen “Sözleşmeli Personel” uygulaması sona ermelidir.

Ayrıca;

— **Sosyal güvenlik alanında, sosyal güvenlik kuruluşlarının farklı uygulamalarına son verilmeli, çalışma hayatından, sosyal yaşamdan ve yaşlılık gibi diğer etkenlerden doğacak gelir kayıplarına karşı insanlarımızı ve ailelerini korumak amacıyla çağdaş normların uygulanması sağlanmalıdır.**

— Dernekler, Olağanüstü Hal, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri, Devlet Güvenlik Mahkemeleri, Anti - Terör, Çırac-Kalfa ve Ustalık, Gelir Vergisi yasaları ile birçok hakkı kısıtlayan, ortadan kaldıran hükümler değiştirilmelidir.

Kısacası; Anayasa ve yasalarda demokrasiye, temel insan hak ve özgürlüklerine aykırı bütün düzenlemeler ortadan kaldırılarak; çoğulcu, özgürlükçü, katılımcı parlamenter demokrasinin tüm kurum ve kuralları ile yeniden ve sağlıklı bir biçimde işlerliğe kavuşturulması sağlanmalıdır.

Bu değişiklikler yapılırken; İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Fledeliya Beyannamesi, ILO Anayasası ile ilke ve tavsiye kararları, İnsan Hakları ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi ile Avrupa Sosyal Haklar Temel Yasasında yer alan hükümler dikkate alınmalıdır.

Sosyal Devlet ve sosyal adalet ilkelerini ön planda tutan ekonomik politikalarından beklentilerimize gelinece:

— **Çalışanlar aleyhine bozulan dengenin yeniden ve adil biçimde kurulmasını bekliyoruz.**

— Çalışanların üzerindeki vergi yükü azaltılmalıdır.

— **Asgari ücretin, ekonomik ve**

sosyal şartlara uygun ve aile faktörü dikkate alınarak, vergiden muaf olarak tesbitini istiyoruz.

— Sosyal Güvenlikle ilgili kesinti oranları düşürülmelidir.

— **İstihdamın artırılmasını sağlayacak tedbirler alınmalı, işgücü piyasası yeniden düzenlenmelidir.**

— Çalışanların konut sahibi olmaları kolaylaştırılmalıdır.

— **Özelleştirme çalışmaları ülke gerçeklerine göre yeniden gözden geçirilmeli, ekonomide etkin rol oynayan TEK gibi kuruluşların özelleştirilmesinden vazgeçilmelidir.**

Bütün bu saydıklarım, işçi ve yurt sorunlarının kuşkusuz tümünü kapsamamaktadır. Ancak; bu sorunların çözümü, pek çok yan sorunun da çözülmesini sağlayacak niteliktedir.

Türk-İş topluluğu olarak, değerli görüşlerinizi dinlemek istiyoruz.

Bu vesile ile teşkilatımın sevgi ve saygılarını sunuyorum.”

YILMAZ: "Türk-İş'in isteklerinin büyük bir bölümüne katılıyorum. Yeniden iktidar olursak bunları gerçekleştireceğiz."

nü savunan YILMAZ, muhalefet partilerinin bu politikaları devam ettirmeleri halinde Türkiye'nin geleceği açısından bir risk olmayacağını söyledi. YILMAZ, "ama eğer bugün söyledikleri sadece şu dereyi aşmak içinse, seçimleri alabilmek içinse o zaman Türkiye'nin geleceğinden çok ciddi olarak karamsarlığa kapılmak için sebebimiz var demektir"... dedi.

ANAP'ın uygulamaya koyduğu politikaları sürdürmenin zannedildiği kadar kolay olmadığını da anlatan YILMAZ, Türk-İş'teki konuşmasını şöyle sürdürdü.

"Politikaları uyguladığınız zaman birçok taleplere karşı, size destek veren insanların taleplerine karşı kayıtsız olmayı da hesaba katmanız lazımdır. Bu politikaları onun için bizden başkasının uygulaması güçtür. Ama yine muhalefet partileri samimi iseler, hakikaten bu politikaları TUSİAD'da başka platformlarda söyledikleri gibi uygulayacaklarsa, o zaman ülkenin geleceği için iyimser olmak için yeterli sebebimiz vardır."

Önümüzdeki dönemde siyasi iktidarın taşıdığı ödeme de değişen Başbakan hangi parti olursa olsun bir partinin tek başına iktidar olması gerektiğini vurguladı. YILMAZ, "biz olmasak da başka parti de olsa tek başına iktidar olması lazım" dedi.

TÜRK-İŞ'İN İSTEKLERİ

TÜRK-İŞ'in Anayasa'da yapılmasını öngördüğü değişikliklere değinen Başbakan derneklerin siyasi amaç güdemeyeceğine ve siyasi faaliyette bulunamayacağına ilişkin 33. madde ile toplantı ve gösteri yürüyüşüne ilişkin 34. maddenin değiştirilmesi ve memurların sendika kurma hakkı tanıyacak şekilde 51. maddenin değişmesi konusunda TÜRK-İŞ'le mutabık kaldıklarını söyledi. YILMAZ, devletin çalışanları korumaya yönelik alabileceği tedbirlerin sosyal, ekonomik ve mali tedbirler olarak açıklanmasına ve bu tedbirlerin çalışanların refah seviyesini yükseltme amacına yönelik bulunması sebebiyle bu konuda Anayasada değişiklik yapılması talebini olumlu bulduklarını bildirdi.

ANAP GENEL BAŞKANI VE BAŞBAKAN

YILMAZ, Anayasa'da yapılacak değişiklikleri bugünkü Meclis çoğunluğu itibarı ile tek başlarına gerçekleştirmelerinin imkansız olduğunu da kaydederek, "sanıyorum, seçimlerden sonra ortaya çıkabilecek meclis kompozisyonu itibarıyla tek bir partinin yetkinde olan bir husus olmayacak. Anayasa değişikliği ancak partiler arasındaki mutabakatla sağlanabilecektir" diye konuştu.

(Baştarafı 13. Sayfadan)

YILMAZ, daha önce Türk-İş'in toplantılarda konuşan liderlerle Anayasa değişikliği konusunda işbirliği yapmaya hazır olduklarını da söyledi.

Başbakan YILMAZ, Türk-İş'in diğer isteklerinin pek çoğunu da benimsemediğini ifade etti.

TİS FARKLARI ÖDENİYOR

Mesut YILMAZ, kamu işyerlerindeki toplu iş sözleşmesi farklarından doğan işçi alacaklarının ödenmesi konusunda kendisine ve Türk-İş Genel Başkanı Şevket YILMAZ'a intikal eden bilgiler arasında farklılık bulunduğunu, 3 eşit taksitte ödenmesi planlanan alacakların birinci taksidinin ödendiğini belirtti. Bazı sendikacıların birinci taksit alacakların henüz işyerlerinde ödenmediğini belirtmeleri üzerine YILMAZ, 10 Ekim'de hiç ödeme yapılmamış işyerleri de dahil olmak üzere alacakların üçte ikisinin ödenmiş olacağını da bildirdi.

Başbakan YILMAZ, konuşmasını tamamladıktan sonra Türk-İş Genel Başkanı Şevket YILMAZ ve diğer yöneticilerle makam odasında bir süre görüştü.

İNÖNÜ: "Türk-İş'in isteklerini gerçekleştireceğiz."

ANAP Hükümetleri, halkımızın büyük özverileriyle yaratılan bazı kamu kuruluşlarını "özelleştirme" adı altında yabancı ve yerli sermayedarlara devretti.

ANAP Hükümetleri, kamu iktisadi teşebbüslerinin yönetim kurullarında işçi temsilcisi bulunması uygulanmasına son verdi.

ANAP Hükümetlerinin 12 Eylül dönemi çalışma mevzuatını ısrarla sürdürmeleri, işçi hak ve özgürlüklerini tanımamaları yüzünden, her yıl haziran ayında toplanan ILO Genel Konferansında, Türkiye ağır bir biçimde eleştirildi. Ülkemizin uluslararası saygınlığı, ANAP yüzünden zedelendi.

ANAP iktidarının uygulaya geldiği ülke ve hak çıkarına aykırı politikalar yüzünden, yalnızca işçilerimiz, çalışanlarımız büyük kayıplara uğramadı. ANAP'ın yanlış politikaları yüzünden Türkiye büyük toplumsal ekonomik sorunlarla da karşı karşıya kaldı. Örneğin kötü beslenme, sağlıksız konutlarda oturma yüzünden, ülkemizde verem hortladı, fuhuş yaygınlaştı. Hırsızlık arttı, şans-talip oyunları yaygınlaştı, evladını ve böbreğini satanlar görüldü; ücret ve maaşlarıyla geçine-

meyen işçi ve memurlara fitre ve zekât verilebilir hale geldi. Yabancı ülkelerde iş bulmak için Türkiye'den kaçanların sayısı onbinlere çıktı. İşsizlik, geçim sıkıntısı ve yoksulluk nedenleriyle evini terkedemeyen, çıldıranların ve intihar edenlerin sayısı arttı. Emekli maaşlarıyla geçinemeyen emekliler, geçim sıkıntısına düşen memurlar ikinci, üçüncü işlerde çalışma zorunda kaldılar."

NELER YAPACAĞIZ?

"SHP'nin çalışma yaşamının demokratikleştirilmesini amaçlayan ve halen TBMM gündemine bekleyen birçok yasa önerisi 20 Ekim Genel seçimlerinden sonra gerçekleştirecek iktidarımızda sizin de katkılarınızla ele alınıp yasallaşacaktır.

SHP programında ve seçim bildirgesinde de belirtildiği gibi, çalışma yaşamında gerçek bir reform yapacaktır. Bu reformun amacı, bir yandan çalışma yaşamındaki tüm anti-demokratik yasaları, başta 1982 Anayasası olmak üzere, demokratikleştirmek, bir yandan SHP programındaki amaçları ülkemizin en büyük ve saygın işçi sendikaları konfederasyonu TÜRK-İŞ'in savunduğu ilkeleri ve önerileri

(Baştarafı 11. Sayfadan)

yaşama geçirmektir. Böylece işçilerimiz, son onbir yılın kayıplarını yeniden kazanacaklar, demokrasinin gereği ve güvencesi olan güçlü sendikacılık gerçekleşecek, sendikal hak ve özgürlük Anayasal ve yasal güvencelere de bağlanmış olacaktır.

SHP, ülkemizi içinde düşürüldüğü, çıkmazdan kurtarabilmek, ekonomik, toplumsal haksızlıkları, adaletsizlikleri ortadan kaldırabilmek, işsizliğin, pahalılığın kökünü kazıyabilmek, ülkemizde demokrasinin kökleşip gelişebilmesini sağlayabilmek çalışma yaşamını demokratikleştirebilmek işçilerimizin ve öteki çalışanlarımızın emeklerinin karşılığını alabilmesini sağlayabilmek için, tüm halkımızdan, başta işçilerimizden, memurlarımızdan, köylümüzden, esnaf ve sanatkarlarımızdan, emeklilerimizden destek ve oy istemektedir.

Karşı karşıya kaldığımız bir ekonomik, toplumsal ve siyasal sorunların üstesinden ancak halkımızla birlikte, halkımızın demokratik örgütleriyle, onların etkin ve demokratik katılımıyla gelebileceğimize inanıyoruz. Biz SHP olarak, iktidara hazırız, halkımızdan, sendikalarımızdan, demokratik kuruluşlarımızdan oy istiyoruz, destek istiyoruz."

ABD'li
küçük
Brad,
yaşına
rağmen
birçok
ülkeyi
gezdi..

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Orhan BALTA, Brad'e armağanlar verdi.

11 YAŞINDAKİ İYİNİYET ELÇİSİ BRAD CORREA, TÜRK-İŞ'İ ZİYARET ETTİ..

Yaşının küçük olmasına rağmen dünyanın belli başlı ülkelerini dolaşarak barış ve iyiniyet elçiliği yapan 11 yaşındaki Brad CORREA adlı çocuk, Türkiye'de bulunduğu süre içinde TÜRK-İŞ'i de ziyaret etti.

Amerika Birlik Devletleri'nin Los Angeles kentinde Meksika Hava Yollarında çalışan ve Teknisyen Sendikasının üyesi Robert CORREA'nın oğlu olan BRAD, son bir kaç ay içinde başta Sovyetler Birliği olmak üzere

re Meksika, Singapur ve Brezilya'yı ziyaret etti. Ağustos ayında Polonya'ya giden küçük Brad, burada işçi hareketinin üyeleri ile tanıştı ve politikacıların çocuklarıyla tanışarak onlarla mektup arkadaşlığı başlattı. BRAD, Polonya'da bulunduğu süre içinde okullara ziyaretlerde bulundu ve çocuk hastanelerine hediyeler armağan etti.

Türkiye'de bulunduğu süre içinde Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL ve belli başlı siyaset ve devlet adamları tarafından kabul edilen Brad CORREA 11 Eylül gününü TÜRK-İŞ'i ziyaret etti. TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Orhan BALTA'yla görüşen sevimli küçük Brad, Türkiye'yi ve Türkleri çok sevdiğini ayrıca TÜRK-İŞ'te bulunmaktan dolayı kıvanç duyduğunu söyledi. BALTA' da Brad'i makam koltuğuna oturtarak resim çekti ve kendisine armağanlar verdi.

Orhan BALTA, Brad CORREA'yı "ülkeler arası barış ve dostluğun gelişmesine katkıda bulunmasından" dolayı da kutladı.

ABD'li
küçük
Brad
Correa,
BALTA'nın
makam
koltuğunda...

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR

	TÜRK-İŞ Genel Bşk.: ŞEVKET YILMAZ Bayındır Sokak No: 10 Tel: 133 31 25-26-27-28-29 ANKARA Fax : 133 68 09	14	DOK GEMİ-İŞ Gen. Bşk.: NAZİM TUR Büyük Langa Fabrika Sokak Necmibey İşhanı No: 18 Tel: 517 12 78 (3 hat) Yenikapı/İSTANBUL Fax: 517 13 85
01	TARIM - İŞ Gen. Bşk.: SABRİ ÖZDEŞ Necatibey Cad. 22 Tel: 231 78 56-57-58-59 Sıhhiye/ANKARA Fax: 229 85 92	15	YOL - İŞ Gen. Bşk.: BAYRAM MERAL İstanbul Cad. No. 58 İskitler / ANKARA Tel : 342 22 40 - 51 Fax : 341 27 05
02	TÜRKİYE MADEN İŞ Gen. Bşk.: H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strazburg Cad. 7/3-4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel: 231 73 55-56-57 Fax: 229 89 31	16	TES-İŞ Gen. Bşk.: FARUK BARUT Meşrutiyet Cad. Karanfil Sokak 34 Fax : 118 58 89 Tel: 117 84 57-58-59 - 118 58 89 Bakanlıklar/ANKARA
02	GENEL MADEN-İŞ Gen. Bşk.: ŞEMSİ DENİZER Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel: 120 02 - 132 04 ZONGULDAK Fax: 36 635	17	TEZKOOP-İŞ Gen. Bşk.: AHMET TAMER Necatibey Cad. Sezenler Sokak 2/16 Tel: 231 74 94 (6 Hat) Sıhhiye/ANKARA Fax : 231 74 99
03	PETROL-İŞ Gen. Bşk.: MÜNİR CEYLAN Yıldız Posta Cad. Evren Sitesi D Blok Tel: 174 88 96 (4 Hat) Gayrettepe/İSTANBUL Fax: 174 74 46	17	KOOP-İŞ Gen. Bşk.: AHMET BALAMAN İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Tel: 230 08 55 - 229 44 80 Yenisehir/ANKARA
04	TEKGIDA-İŞ Gen. Bşk. ORHAN BALTA 4. Levent Konaklar Sokak Tel: 164 49 96-97-98 Levent/İSTANBUL Fax: 164 01 27	18	TÜMTİS Gen. Bşk.: SABRİ TOPÇU Küçük Langa Cad. No: 49/5 Aksaray / İSTANBUL Tel: 524 36 79 - 531 40 75-76
05	ŞEKER-İŞ Gen. Bşk.: HİKMET ALCAN Karanfil Sokak 59 Bakanlıklar/ANKARA Tel: 118 42 73-74 - 118 19 88 Fax : 125 92 58	19	DEMİRYOL-İŞ Gen. Bşk.: ENVER TOÇOĞLU Necatibey Cad. Sezenler Sokak 5/4 Tel: 231 80 28-30-31-32 ANKARA Fax : 231 80 32
06	TEKSİF Gen. Bşk.: ŞEVKET YILMAZ Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Kat : 5-6 Tel: 131 21 70-71-72-73 ANKARA Fax: 135 78 26	20	TÜRKİYE DENİZCİLER Gen. Bşk.: EMİN KUL Rıhtım Cad. Denizciler Sokak No: 7 Tel: 144 48 38 - 149 56 29 Tophane/İSTANBUL Fax: 144 52 21
07	DERİ-İŞ Gen. Bşk.: YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Fax : 5286207 Tel: 522 19 89 - 526 28 65 Aksaray/İSTANBUL	21	HAVA-İŞ Gen. Bşk.: ATILAY AYÇİN İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Fax : 571 90 51 Tel: 572 25 98 - 572 35 27 Bakırköy/İSTANBUL
09	AĞAÇ-İŞ Gen. Bşk.: GÜRAL ERÇAKIR Necatibey Cad. No: 20/22-23 Tel: 229 53 95 - 229 08 27 Sıhhiye / ANKARA	23	LİKAT-İŞ Gen. Bşk.: MELİH HÜSNÜ YILMAZ Necatibey Cad. Sezenler Sokak 4/5 Tel: 231 74 18-19 Fax : 230 24 84 Sıhhiye / ANKARA
09	SELÜLOZ-İŞ Gen. Bşk.: FIKRİ KARAKADILAR Ömerağa Mah. Hürriyet Cad. İşilay Apt. Kat: 1 Tel: 118 99 - 134 50 İZMİR Fax: 134 51	23	HABER-İŞ Gen. Bşk.: MEHMET ERBAŞ Tuna Cad. 30/8 Fax : 134 57 04 Tel: 131 90 44-45 Sıhhiye / ANKARA
10	BASIN-İŞ Gen. Bşk.: ALİ EKBER GÜVENÇ Necatibey Cad. 20/21 Fax : 229 43 15 Tel: 230 29 08 - 229 85 65 Sıhhiye / ANKARA	24	SAĞLIK-İŞ Gen. Bşk.: MUSTAFA BAŞOĞLU Necatibey Cad. 23/9-10 Tel: 231 80 45 Fax : 230 23 96 Sıhhiye / ANKARA
11	BASİSEN Gen. Bşk.: METİN TIRYAKIOĞLU İstiklâl Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel: 151 99 00 Galatasaray / İSTANBUL Fax: 152 38 35	25	TOLEYİS Gen. Bşk.: CEMAL BAKINDI İnebey Mh. Küçük Langa Cd. No.16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel: 585 87 09 Aksaray - İSTANBUL Fax : 585 92 24
11	BASS Gen. Bşk.: TURGUT YILMAZ Sümer Sokak 29 Fax : 229 13 03 Tel: 230 13 71 - 230 20 28 Demirtepe / ANKARA	26	TÜRK HARB-İŞ Gen. Bşk.: KENAN DÜRUKAN İnkilâp Sokak 20 Fax : 117 13 64 Tel: 117 50 97-98-99 - 134 20 02 Kızılay / ANKARA
12	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ Gen. Bşk.: TAMER ERALAN Necatibey Cad. No: 20 Kat: 4 Fax: 230 24 43 Tel: 231 72 30 (5 hat) Sıhhiye / ANKARA	27	TGS Gen. Bşk.: ORHAN ERİNÇ Basın Sarayı Kat: 2 Tel: 527 85 34 Çarşıoğlu / İSTANBUL
12	KRİSTAL-İŞ Gen. Bşk.: İBRAHİM EREN Kazancı yolu, Ağaçağı Sokak No: 3 Daire: 10 Tel: 151 95 77 (3 Hat) 80090 Taksim / İST. Fax: 151 95 79	28	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Gen. Bşk.: FUAT ALAN Yeni Selim Paşa Sokak 62 Fax: 513 93 68 Tel: 513 82 54-55-56 Aksaray / İSTANBUL
13	TÜRK-METAL Gen. Bşk.: MUSTAFA ÖZBEK Akıncılar Sokak No: 14 Tel: 231 79 40 (4 hat) Maltepe / ANKARA Fax : 229 77 14		TÜRK-SEN Gen. Bşk.: ÖNDER KONULOĞLU 7 A Şehit Mehmet R. Hüseyin Sokak Tel: 72 444 Lefkoşe / KIBRIS